

ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДЯН ДО УПРАВЛІННЯ МІСТОМ

оцінка практики міста Луцьк

Одеська обласна організація
КОМІТЕТ ВИБОРЦІВ УКРАЇНИ

Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження». Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР». Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.

ЗМІСТ

Методологія.....	5
Загальне пояснення	5
Рівні залучення громадян до вироблення політики	5
Керівні принципи для органів врядування в залученні громадян до вироблення політики.....	6
Оцінка залучення громадян до вироблення міської політики в Україні.....	10
Основні висновки	13
Оцінка практики залучення громадян до вироблення міської політики в місті Луцьк	15
Оцінка підходу муніципалітетів до залучення громадян до вироблення міської політики в місті Луцьк.....	15
Відданість 10 принципам залучення громадян.....	20
У зв'язку із прийняттям 22 грудня 2017 року Положення щодо впровадження бюджетування за участі громадськості (Бюджет участі) міста Луцька два критерії частково відповідають стандартам принципу «підзвітності»:.....	42
Додаток 1. Критерії оцінки рівня залучення громадян	50
Додаток 2. Критерії оцінки відповідності керівним принципам залучення громадян.....	53
Додаток 3. Рекомендації	67

МЕТОДОЛОГІЯ

Загальне пояснення

Відносини між урядуванням та громадянами існують в широкому діапазоні областей: від вироблення політики до надання та споживання державних та комунальних послуг. Для здійснення оцінювання залучення громадян до вироблення міської політики запропоновано використати узагальнені ОЕСР «Керівні принципи до залучення громадян», що надасть можливість оцінити не тільки можливості для участі, які існують в великих міських громадах, але й якість реалізації політики по залученню громадян органом місцевого самоврядування.

За запропонованою методологією місце громадян в урядуванні розглядається в контексті вироблення політик.

В проекті пропонується використання методології оцінки залучення громадян на локальному рівні, тобто в контексті національно устрою публічного управління – рівні місцевого самоврядування, а саме міст-обласних центрів.

За погодженим ОЕСР підходом до оцінки рівня залучення громадян демократія ґрунтується на згоді громадян. Для того щоб забезпечити таку згоду, представницька демократія спирається на набір традиційних формальних правил і принципів, таких, як вибори і супроводжуючі їх виборчі кампанії. Представницька демократія також ґрунтується на поточній взаємодії між урядуванням і громадянами в період між виборами. Саме цей тип взаємодії знаходиться в центрі уваги даної методології. Органи урядування у практичному плані взаємодіють з громадянами через **інформування, консультування та активну участь**.

Рівні залучення громадян до вироблення політики

Під інформуванням розуміється, що орган урядування поширює інформацію про розробку політики за своєю власною ініціативою, або громадяни мають отримати доступ до інформації на їхню вимогу.

В обох випадках комунікативний процес є одностороннім. Прикладами є: доступ до офіційних газет, веб-сайтів, архівів.

Під **консультуванням** вбачається запит з боку органу врядування на зворотній зв'язок з громадянами з питань формування політики. Для того, щоб отримати зворотній зв'язок, попередньо визначається, чиї погляди вивчати та з якого питання в ході розробки політики. Отримання зворотного зв'язку від громадян вимагає від органу врядування, що інформація надавалась громадянам заздалегідь. Консультування таким чином створює обмежені двосторонні відносини між органом врядування та громадянами. Прикладами є коментування до проектів рішень, опитування громадської думки, що ініційовані органом врядування.

Активна громадська участь передбачає активне залучення громадян до процесів вироблення політики та прийняття рішень. **Активна участь** означає що громадяни можуть самостійно грати роль в обміні щодо вироблення політики, наприклад, пропонуючи конкретні опції для політики. В той самий час, відповідальність за формулювання політики та кінцеве рішення залишається на органі врядування. Залучення громадян до процесу вироблення політики – це розвинені двосторонні відносини між органом

урядування та громадянами, оснований на принципі партнерства. Прикладами є відкриті робочі групи, діалогові процедури¹.

За узагальненою практикою залучення громадян до участі в виробленні політики в країнах консолідованих демократій ОЕСР узагальнює наступні форми залучення:

Інформування: Інтерфейси для доступу громадян до інформації, внутрішній менеджмент забезпечення доступу до інформації включаючи застосування єдиного підходу, спрощення доступу до великих масивів інформації шляхом каталогізування, створення реєстрів, надання доступу до інформації шляхом відповідей на запити громадян на інформацію, шляхом роботи спеціальних інформаційних центрів, шляхом взаємодії з ЗМІ, шляхом розміщення об'яв в ЗМІ, шляхом взаємодії з організаціями громадянського суспільства в питаннях інформування населення. Доступною вважаються будь які документи: вироблені органом урядування, рішення, звіти, посібники, інструкції, аудіо-відеозаписи, промови та заяви і т.д.

Консультування: скриньки для звернень громадян, а їх аналоги реалізовані за допомогою ІКТ, пряма взаємодія з громадянами у форматі «запитання-відповіді», строкові дії з отримання коментарів від громадян, фокус-групи, опитування громадської думки, включення громадськості до консультативних органів, громадські слухання з визначених питань, референдуми без обов'язкової сили, відкриті години для громадян осіб, відповідальних за прийняття рішень.

Активна участь: неекспертні - консенсусні збори громадян, громадське журі; **експертні** – оцінка стейкхолдерами, багатосторонні робочі групи та комісії; **широка участь** – відкриті робочі групи; учасницька розробка візій та сценаріїв, громадські форуми.

Керівні принципи для органів врядування в залученні громадян до вироблення політики

Запропонований ОЕСР підхід до оцінки рівня залучення громадян орієнтований, в першу чергу, на стратегічну інтенцію органів урядування до залучення громадян, на стратегічну відданість ідеї щодо необхідності укріплення відносин «урядування-громадянин», що демонструється, в тому числі, через критичне ставлення до результатів своєї діяльності, здатності чути та опрацьовувати неупереджено будь-які зауваження та пропозиції, які поступають від громадян. А вироблення якісної політики, основаної на громадській згоді, бачиться стратегічним пріоритетом та, власне, окремою політикою.

За підходом ОЕСР передбачається 10 керівних принципів в реалізації такої політики органом врядування.

Далі надано стислі пояснення передбачених ОЕСР принципів та узагальнених їх складових. Виходячи з інструментів, які узагальнені ОЕСР.

Принцип	практичні складові принципу
Відданість — лідерська позиція організаторів (представників влади) і усвідомлення ними важливості інформування громадян, надання консультацій та підвищення рівня	Підвищення обізнаності серед політиків щодо їх ролі в просуванні відкритого, прозорого та підзвітного вироблення політики. Наприклад, інформування про хороші практики з інших країн,

¹ Посібник ОЕСР з практичної імплементації інформування, консультування та громадської участі в виробленні політики доступний за посиланням http://www.oecd-ilibrary.org/governance/citizens-as-partners_9789264195578-en

<p>громадянської участі у процесі прийняття рішень;</p>	<p>публікація успішних ініціатив і т.п.</p> <p>Запровадження можливостей для обміну інформацією між керівниками вищої ланки через проведення регулярних зустрічей, використання експертних оглядів, через застосування інструментів оцінки політики.</p> <p>Забезпечення цільової підтримки посадових осіб через, наприклад, навчання, вироблення кодексів поведінки, стандартів та загального підвищення обізнаності.</p>
<p>Права — Громадянські права на доступ до інформації, отримання зворотної відповіді та права приймати активну участь в виробленні політики повинне бути чітко оформлено.</p> <p>Обов'язок службовців відповідати громадянам також повинен бути чітко визначений.</p> <p>Існують незалежні структури контролю чи їх еквіваленту та відіграють важливу роль в дотриманні цих прав.</p>	<p>Службовці муніципалітету та депутати повинні знати та застосовувати процедури та правила. Для цього їм, зокрема надається методологічна підтримка та консультування. Впроваджується робота по зміцненню незалежних інституцій контролю. Відбувається робота по підвищенню поінформованості громадян.</p>
<p>Зрозумілість — мета, рамки та можливості різних форм участі від самого початку чітко окреслені; і громадянська, і владна сторони розуміють свої обов'язки та ролі, обмінюються правдивою інформацією та не плекають марних очікувань;</p>	<p>Визначення завдань залучення громадян та їх донесення необхідне з самого початку та повинне бути якомога інтенсивнішим (наприклад, зрозуміти пріоритети громадян щодо майбутніх рішень, або прийти до спільного вирішення проблеми).</p> <p>Зобов'язання органів урядування (наприклад, оприлюднити результати опитування) і відповідний ступінь внеску громадськості повинні бути визначені заздалегідь.</p> <p>Необхідне забезпечення повною інформацією: щодо того, де знайти необхідну вихідну інформацію (як з ресурсів органів урядування, так і з неурядових ресурсів); щодо того, як подавати коментарі (наприклад очно під час громадських слухань, чи в письмовій формі); щодо самого процесу (ключові кінцеві терміни, основні контактні особи); щодо наступних кроків в</p>

Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження». Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР». Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.

	розробці рішень.
<p>Час — етапи попередньої консультації та активної участі проводяться у найбільш ефективний для обох сторін часовий проміжок; необхідна інформація надається вчасно і в межах реалістично встановлених часових рамок;</p>	<p>Консультації з громадськістю та активна участь повинні бути розпочаті настільки рано, наскільки це можливо. Це дозволяє виникнути ширшим варіаціям рішень в формулюванні політики. Це також підвищує шанси на успішну імплементацію. Адекватний час повинен бути відведеним для того, щоб консультації та участь були ефективними. Інформація ж необхідна на всіх стадіях політичного циклу.</p> <p>Оцінка потреб в інформації та ідентифікації відповідних інструментів для залучення громадян під час вироблення політики повинна розпочинатись якомога раніше.</p> <p>Реалістичні строки для публічного інформування та консультування повинні бути включені в до графіків вироблення політики. Необхідно аби розрахунок часу був наближений до реальності календарів прийняття рішень, наприклад, у відношенні до рішень, щодо прийняття яких існують законодавчі граничні строки.</p>
<p>Об'єктивність — інформація, яку надає влада під час процесу прийняття рішень є об'єктивною, повною, загальнодоступною і подається у стандартизованій формі; усі громадяни мають рівні можливості доступу інформації та учасницьких процесів.</p>	<p>Встановлено чіткі стандарти для служб, які відповідають за надання доступу до інформації та залучення громадян. Встановлено чіткі процедури для залучення громадян. Забезпечено доступ з використанням кількох каналів для донесення інформації (брошури, телевізійної реклами, Інтернет і т.д.) і консультацій (наприклад, очні та заочні). Інформація надається чіткою та зрозумілою мовою, консультації та участь адаптовані до потреб громадян (очні форми проводяться поза робочим часом).</p> <p>Встановлено та є реальна можливість скористатись правом на оскарження для громадян по захисту своїх прав на доступ до інформації, консультації та участь: процедури розгляду скарг.</p>
<p>Ресурси — матеріальні, людські та технічні ресурси обрані адекватно та використані ефективно; в межах організаційної культури владного органу заохочується та високо цінується старання своїх членів, їх прагнення до навчання та професійного розвитку; ресурси</p>	<p>Встановлено пріоритети та наявні достатні ресурси для розробки та впровадження діяльності по залученню громадян, включаючи людські ресурси (час відповідальних службовців).</p> <p>Розвиток навичок службовців шляхом проведення навчання, розробки посібників, заходів з обміну</p>

Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження». Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР». Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.

<p>використовуються згідно із попередньо встановленою пріоритетністю;</p>	<p>інформацією між структурними підрозділами.</p> <p>Відбувається просування цінностей взаємовідносин між громадянами та органом урядування в середині адміністрації через поширення відповідних публікацій та через демонстрування позитивних прикладів;</p>
<p>Координація — представники влади організують та проводять важливі для них форми участі у координації із іншими членами (відділами) владного органу; поінформованість колег стосовно власних ініціатив дозволяє уникнути повторів, марної витрати ресурсів, а також ризику «консультаційної втоми» — негативної реакції чиновників (чи громадськості) на однотипні запити (чи інформацію); при цьому координація не перешкоджає появі нових ініціатив;</p>	<p>Зміцнення координаційного потенціалу відбувається через веб-сайт, на якому розміщуються відомості щодо того, які заходи вживаються з інформування, консультування та участі громадян в будь-який проміжок часу. Через побудову взаємодії між службовцями, які відповідають за інформування, консультування та участь, в рамках яких зокрема відбуваються періодичні зустрічі для обміну досвідом. Через заохочення інновацій: ідентифікацію та заохочення прикладів добрих практик.</p>
<p>Підзвітність — В представників влади є зобов'язання щодо звітування про використання матеріалів, отриманих за результатами залучення громадян, без залежності від використаних форм. Представники влади забезпечують відкритий і прозорий процес прийняття рішень завдяки зовнішньому контролю з боку громади та неурядових організацій</p>	<p>В планах по залученню громадян наявні чіткі індикатори щодо того, як громадяни можуть надати свої коментарі та зауваження в процесі прийняття рішень та як їх внесок буде оцінено та включено в досягнені рішення, наприклад, за допомогою звітів. Визначено відповідні обов'язки службовців та завдання. Зазначені зобов'язання повинні бути оприлюднені.</p>
<p>Оцінка — по завершенню учасницького процесу, задля покращення умов проведення участі та дотримання новопосталих вимог, представники влади проводять оцінку проведених заходів по залученню громадян ; оцінювання є показовим, оскільки під час процесу збираються усі необхідні дані, є відповідний інструментарій, крім того до оцінки залучаються й громадяни;</p>	<p>Збираються дані щодо ключових аспектів ініціатив з інформування, консультування та участі (напр., отримані зауваження та скарги). Чіткі плани по збору необхідних даних визначені з самого (наприклад, періодичні опитування громадської думки, кількість учасників громадських слухань).</p> <p>Розроблено необхідні інструменти для оцінки. Це може бути, для прикладу, шляхом міжгалузевих робочих груп експертів з консультування, оцінки та аудиту.</p> <p>Громадяни залучаються до оцінки шляхом спеціальних заходів (наприклад, шляхом опитування), а також відбуваються періодичні</p>

Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження». Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР». Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.

	загальні заходи, ініційовані органом урядування щодо зміцнення відносин з громадянами (наприклад, шляхом роботи відповідних комісій, що займаються оглядом).
<p>Активна громадська позиція — влада може отримувати вигоду від високого рівня залучення громадян, саме тому влада заохочує розвиток громадського суспільства, інвестує в громадянське навчання та пропонує громадянам діалогову манеру співпраці.</p>	<p>Органи урядування інвестують в громадянське навчання для дорослих та молоді, спеціальні заходи, кампанії по підвищенню обізнаності.</p> <p>Підтримує ініціативи, які впроваджуються іншими але з метою розвитку громадської активності: наприклад, шляхом спільного фінансування заходів організацій громадянського суспільства.</p> <p>Сприяє розвитку громадянського суспільства шляхом розвитку та запровадження чітких та зрозумілих нормативних рамок для участі громадян, наданням підтримки шляхом надання грантів та навчання, розвиває партнерства з громадськими організаціями шляхом реалізації спільних проектів.</p>

Оцінка залучення громадян до вироблення міської політики в Україні

Здійснення оцінки по залученню громадян до вироблення міської політики пропонується в два етапи:

1) Оцінка підходу муніципалітетів до залучення громадян до вироблення політики в містах (**інформування, консультування та активної участі**): базова наявність умов та/або використання відповідних практик – **оцінка рівня залучення громадян до вироблення політики**;

2) **Оцінка відповідності** наявних умов та практик в залученні громадян до вироблення міської політики на відповідність **10 керівним принципам залучення громадян ОЕСР**.

Оцінка рівня залучення

Для оцінки загального рівня залучення громадян пропонується 31 критерій, з яких:

19 критеріїв відповідають рівню інформування;

8 критеріїв відповідають рівню консультування;

3 критерії² відповідають рівню «активної участі».

Відповідність кожному критерію оцінюється в 1 б. в разі повної відповідності, в 0,5 б. в разі часткової відповідності, та в 0 б. в разі повної невідповідності критерію.

² На рівні «активної участі» кожна інноваційна унікальна форма (немає чіткого законодавчого визначення або поширеної практики використання в межах країни) оцінюється додатковим бонусним балом, таким чином збільшуючи показники омс у проактивній реалізації політики по залученню громадян

По кожному рівню залучення бали підсумовуються та визначається доля (%) активності **використання відповідної форми** виходячи з співвідношення фактичної кількості балів до максимально можливої кількості

Доля активності = фактична кількість балів/максимальна кількість балів.

Окрім того, для сукупної оцінки рівня залучення громадян сума балів по кожному рівню зважується, виходячи з впливовості кожного рівня та кількості критеріїв, за якими здійснюється оцінка по кожному рівню.

Інформування - 0,25

Консультавання – 0,35

Активна участь – 0,4.

Рівень залучення громадян =

Оцінка_{інформування}*вага_{інформування}+Оцінка_{консультавання}*вага_{консультавання}+Оцінка_{а.у}
часть*вага_{а.участь}

Рівень залучення	Максимальна кількість балів	Максимальна зважена кількість балів
Інформування	19	7,8
Консультавання	8	10,9
Активна участь	3	12,4
	Підсумок	31

Оцінка відповідності 10 керівним принципам.

Кожен критерій кожного з принципів оцінюється за аналогічним принципом: 1 б. в разі повної відповідності, в 0,5 б. в разі часткової відповідності, та в 0 б. в разі повної невідповідності критерію.

Оцінка відповідності кожному принципу визначається за співвідношенням фактичної суми балів за принцип до максимально можливої кількості балів за принцип.

Відповідність принципу = фактична сума балів за принцип/максимально можлива

Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження». Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР». Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.

сума балів за принцип

Принцип	Відповідність принципам
Відданість	0-100%
Права	0-100%
Зрозумілість	0-100%
Час	0-100%
Об'єктивність	0-100%
Ресурси	0-100%
Координація	0-100%
Підзвітність	0-100%
Оцінка	0-100%
Активна громадянська позиція	0-100%

Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження». Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР». Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

Активне залучення громадян до процесів розробки, ухвалення та реалізації місцевої політики – важлива складова оцінки ефективності діяльності місцевої влади. Тільки та громада успішно розвивається, у якій є чіткі визначені ролі усіх сторін, де є взаємна відповідальність, довіра та потреба до спільних дій.

У ході дослідження практик залучення громадян до вироблення та реалізації місцевої політики значна увага приділялась не лише відсутності чи наявності певного документу, а й практикам їх використання та впливовості на загальний процес та рішення органів влади. Таким чином, загальна оцінка залучення громадян до вироблення місцевої політики у м. Луцьку склала 23,3 із 31 можливих балів.

Коефіцієнт відповідності дає можливість розвивати цю діяльність з боку органів влади та налагоджувати загальний рівень довіри та співпраці.

Оцінка підходу муніципалітету до залучення громадян у процесі виробленні місцевої політики оцінювався за трьома основними інструментами «інформування громадян», «консультування» та «активна участь».

Так, прослідковується високий рейтинг використання форми інформування громадян у м. Луцьку 5.6 із 7.6 максимальних, що є 74% від загальнодоступних максимальних результатів. Зокрема, наразі ведеться систематична та послідовна робота місцевої ради щодо зміни формату подачі інформації через офіційний сайт місцевої ради. У жовтні 2017 року було відкрито новий сайт; інформація, котра уже у ньому знаходиться є більш структурованою та зручною для використання. Крім того, на сайті постійно відбувається анонсування подій, є структурована система обліку публічної інформації, наявна інформація щодо закладів та організацій сфери управління органу місцевого самоврядування та ін. необхідна для інформування громадян інформація.

Форма «консультування» теж має свої позитивні практики використання у м. Луцьку. Зокрема, існує можливість коментування проектів рішень місцевої влади за допомогою ІКТ; в рамках реалізації програми «Прозора влада» відбуваються постійні та системні заходи у форматі запитання-відповіді, в тому числі за допомогою регулярних телепередач, у яких приймають участь посадова та обрані представники місцевого самоврядування. Крім того, існує практика створення спеціалізованих консультативних органів, до яких відноситься дорадчий комітет з питань сталого енергетичного розвитку, котрий був створений у 2017 році. Є й практики, використання яких не знайшло відображення у діяльності влади, для прикладу – консультативне опитування громадської думки з актуальних питань розвитку громади. Таким чином відповідність практик максимальним оцінкам склало 56 %.

Інша ж форма, яка визначена як «активне залучення громадян» отримала 67% відповідності. Зокрема існує практика створення робочих груп для формування місцевої політики та прийняття рішень. Зокрема, такою є робоча група із напрацювання Стратегії розвитку міста та Координаційна рада із реалізації програми підтримки ініціатив жителів на 2017 рік.

Крім того, існує і розвиток інструментів активного залучення. Так, наприкінці 2017 року було прийнято рішення про запровадження громадського бюджету у м. Луцьку. Реалізація цього рішення надасть нові можливості для лучан щодо формування місцевої політики. Крім того, у 2016-2017 роках у м. Луцьку активно розпочалось використання інструменту «місцевої ініціативи». Окремі проекти рішень, котрі

готувались лучанами у формі місцевої ініціативи, були підтримані місцевою радою та наразі їх прийняття знаходить своє відображення у діяльності органів влади. Зокрема, мова йде про затверджений Порядок інформування про діяльність підприємств та закладів, що перебувають у комунальній власності Луцької міської ради.

Крім цих практик дослідження відбувалось також відповідно до 10 керівних принципів реалізації місцевої політики. Серед них «відданість», «права», «зрозумілість», «час», «об'єктивність», «ресурси», «координація», «підзвітність», «оцінка» та «активна громадська позиція». Кожен із принципів оцінювався за індивідуальними критеріями відповідності, які дали можливість сформування загальне бачення діяльності місцевої ради м. Луцьк. Так, принципом, який отримав найбільший відсоток відповідності до стандартів є «права» (83%), який показує наскільки дотримуються процедури та правила, надається доступ до інформації та реалізовується право приймати активну участь у формуванні місцевої політики. Тим принципом, який не дістав відображення у діяльності ради став принцип «координація» (0,00%). Саме оцінка цього принципу дає можливість зрозуміти наскільки скоординовані дії посадових осіб місцевого самоврядування щодо використання інструментів залучення мешканців до прийняття рішень та вироблення місцевої політики та наскільки місцевою владою застосовуються стандартизовані визначені підходи до залучення та консультування.

Принципами, які також не мають достатніх практик застосування Луцькою міською радою є «підзвітність» (0,09%), «відданість» (17%) та «оцінка» (10%). В першу чергу низький відсоток відповідності цих принципів вказує на відсутнє стратегічне бачення посадових осіб місцевого самоврядування щодо співпраці із мешканцями та їх залучення. Крім того, навіть коли такі заходи проводяться не відбувається загальна оцінка їх «підходящості» та результативності. Недостатньо, уваги місцевою радою приділяється принципу «підзвітності». Застосування інструментів та практик, котрі визначають цей принцип створюють підґрунття для зростання рівня довіри та зрозумілості.

Середніми балами характеризуються принципи «зрозумілість» (69%), «час» (46%), «об'єктивність» (44%), «ресурси» (36%) та «активна громадська участь» (50%). Так, щодо останнього то у місцевій раді спостерігаються позитивні практики щодо виконання цього принципу, зокрема діє конкурс підтримки місцевих ініціатив, завдяки якому можуть бути реалізовані ідеї мешканців щодо розвитку міста. Крім того, запроваджуються спеціалізовані конкурси проектів, які стосуються, для прикладу, сфери молодіжної політики чи туристичного потенціалу міста.

Практики впровадження кожного із цих принципів тягнуть за собою загальну оцінку відповідності стандартам залучення, використання яких надзвичайно важливе для ефективного розвитку міста та відповідальності її мешканців.

ОЦІНКА ПРАКТИКИ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДЯН ДО ВИРОБЛЕННЯ МІСЬКОЇ ПОЛІТИКИ В МІСТІ ЛУЦЬК

Оцінка підходу муніципалітетів до залучення громадян до вироблення міської політики в місті Луцьк

Оцінка рівня залучення громадян до вироблення міської політики в Луцьку склала 23,3 бали з 31 можливого.

Відповідно до оцінки трьох компонентів, а саме: «інформування», «консультування» та «активна участь» у м. Луцьк, можна зробити висновок про найбільш успішне використання місцевою радою інструменту «інформування громадян». Крім того, на рівні місцевої ради існує практика застосування інноваційних, не передбачених законодавством, практик «активної участі» громадян, що показує, що громадяни міста мають можливість брати участь та відігравати важливу роль у виробленні політики та пропонувати конкретні опції для місцевої політики. Проте така діяльність з боку органів влади потребує більшої системності та розширеного стратегічного бачення.

Залишається ряд інструментів, яким приділяється недостатня увага місцевої влади. Серед них: створення спеціалізованих дорадчих органів та використання процедури «загальних зборів за місцем проживання», котра визначена у ст. 26 Статуту територіальної громади як форма безпосередньої участі у вирішенні питань місцевого значення.

Практикам електронного консультування також приділяється значна увага місцевою владою. Так, реалізована можливість коментування проєктів рішень, подачі електронних звернень та запитів на публічну інформацію. Проте, практика проведення консультування через опитування громадської думки, в тому числі, використовуючи сайт місцевої ради, відсутня.

Інформування громадян

В місті Луцьк оцінка активності використання практик інформування громадян склала 5,6 балів з 7,8 можливих.

Під інформуванням громадян в даному випадку розуміється, що орган урядування поширює інформацію про розробку політики за своєю власною ініціативою, або громадяни вільно можуть отримати доступ до інформації.

При дослідженні цього рівня залучення вироблені 19 стандартів (форм комунікативного процесу), аналіз яких визначив поточний стан інформування громадян у м. Луцьку.

Значна частина стандартів стосуються інформації, яка розміщена на офіційному сайті місцевої ради. Зважаючи на те, що у Луцьку наприкінці жовтня 2017 року запрацював новий сайт, який поступово наповнюється, то у процесі дослідження брались до уваги дані двох офіційних онлайн-платформ: <http://www.old.lutskrada.gov.ua/> та <https://www.lutskrada.gov.ua/>. Крім того, аналіз проводився за даними, наявними на 05 січня 2018 року.

Зокрема, у м. Луцьку в повному обсязі реалізовані наступні інструменти інформування громадян:

- на сайті міської ради є структурована система обліку публічної інформації (ЗУ «Про доступ до публічної інформації»);
- на сайті місцевої ради оприлюднена вся статистична неспеціалізована інформація у відповідності до с. 15 ЗУ «Про доступ до публічної інформації»;
- на сайті ради оприлюднені біографічні відомості, інформація про поштову адресу, адресу електронної пошти, службові номери засобів зв'язку, а також напрями діяльності та організаційна структура (для відділів, управлінь і т.п.) міського голови, його заступників, членів виконавчого комітету, керівників структурних підрозділів;
- на сайті місцевої ради є окремий підрозділ, присвячений оприлюдненню наборів відкритих даних;
- на сайті місцевої ради є окремий підрозділ, присвячений оприлюдненню проектів рішень та розпоряджень, а також прийнятих рішень та розпоряджень;
- на сайті місцевої ради забезпечено анонсування подій за участю міського голови, його заступників, членів виконавчого комітету та посадових осіб виконавчих органів (прес-конференції, брифінги, виїзні зустрічі і т.п.);
- на сайті місцевої ради забезпечено анонсування засідань постійних депутатських комісій, робочих груп, пленарних засідань ради;
- на офіційному сайті ради оприлюднюються аудіо/відео-записи засідань виконавчого комітету ради;
- на офіційному сайті ради оприлюднено графік прийому громадян депутатами ради та секретарем;
- на офіційному сайті оприлюднено інформацію про вакансії та умови заміщення вакантних посад;
- на офіційному сайті оприлюднено інформацію про всі комунальні підприємства;
- на офіційному сайті оприлюднено інформацію про всі заклади та організації сфери управління органу місцевого самоврядування (освітні, охорони здоров'я, соціальні);
- на офіційному сайті ради оприлюднено графіки прийому громадян міським головою, його заступниками та керівниками структурних підрозділів.

Часткова відповідність стандартам щодо інформування громадян прослідковується у випадках:

1. *Оприлюднення на офіційному веб-сайті аудіо/відео-записів засідань постійних депутатських комісій та пленарних засідань сесій ради.*

Пояснення: Так, на сайті місцевої ради оприлюднюються відео-записи пленарних засідань ради. Проте, аудіо чи відео-записи засідань постійних депутатських комісій відсутні.

2. *Оприлюднення на сайті місцевої ради стенограми та протоколів засідань постійних депутатських комісій ради та пленарних засідань сесій ради.*

Пояснення: Так, на офіційному сайті місцевої ради містяться протоколи засідань постійних комісій та сесій ради, проте стенограми пленарних засідань та комісій у вільному доступі відсутні.

3. *Оприлюднення, на сайті місцевої ради, інформації з біографічними відомостями, поштовою адресою, адресою електронної пошти, службовими номерами засобів зв'язку секретаря ради та депутатів.*

Пояснення: Так, на сайті містяться лише загальні відомості про депутатів, в деяких випадках присутні відомості лише про політичну кар'єру, а не інформація, котра стосується біографічних даних. Поштові адреси, електронна пошта чи службові номери телефонів відсутні.

4. *Ведення на сайті ради окремого підрозділу, котрий присвячений інформуванню про бюджет міста в спрощеному вигляді (структура бюджету, поточна реалізація бюджету міста, включаючи поточні витрати головних розпорядників бюджетних коштів, наявне графічне представлення інформації), а також підрозділ з цільовими програмами, які фінансуються з коштів міського бюджету.*

Пояснення: Так, на сайті місцевої ради відсутній підрозділ з цільовими програмами, які фінансуються з коштів міського бюджету. Файли, для того, щоб проаналізувати поточні видатки чи надходження завантажуються у форматі *exel, в яких інформація для більшості мешканців буде незрозумілою.

Дані відсутні і, відповідно, інструмент інформування отримав «0» балів у наступних випадках:

1. *На офіційному сайті ради відсутні стенограми та протоколи засідань виконавчого комітету ради;*
2. *На офіційному сайті ради відсутні офіційні промови та заяви міського голови, його заступників та керівників структурних підрозділів ради.*

Консультавання з громадянами

В місті Луцьк оцінка активності використання практик консультавання з громадянами в процесах прийняття рішень склала 6,3 балів з 10,9 можливих.

Рівень залучення у формі консультування вбачає запит з боку органу врядування на зворотній зв'язок з громадянами з питань формування місцевої політики. При цьому, отримання зворотного зв'язку вимагає від органу врядування того, щоб інформація надавалась заздалегідь. Виконання стандартів консультування у м. Луцьк досліджувалось відповідно до 8 критеріїв.

Таким чином, визначені критерії, яким повністю відповідає місцева влада, серед них:

- 1. В органі місцевого самоврядування реалізовано можливість отримувати звернення від громадян до міського голови, заступників, керівників структурних підрозділів, в тому числі з використанням ІКТ.*
- 2. В органі місцевого самоврядування реалізовано можливість подачі електронних петицій.*
- 3. Автори проектів рішень (як виконавчі структури органу місцевого самоврядування, так і депутатський корпус) на регулярній основі у відкритій формі збирають коментарі від жителів громади щодо ініційованих проектів рішень, в тому числі використовуючи ІКТ.*

Пояснення: В даному випадку брались до уваги можливості коментування проектів рішень на сайті місцевої ради, крім того, відбувається постійне анонсування депутатських комісій, на яких обговорюються проекти рішень. Обмежень щодо участі у таких обговореннях немає, тому вважаємо, що даний критерій дотриманий.

- 4. В органі місцевого самоврядування створено неспеціалізовані консультативні органи (громадські ради), до складу яких включено представників громадськості (оцінюється сукупно наявність консультативних органів і при виконавчих органах/міському голові, і при депутатському корпусі).*

Пояснення: В даному випадку досліджується факт наявності неспеціалізованих консультативних органів. У м. Луцьку створена та діє громадська рада при міському голові.

- 5. Орган місцевого самоврядування на регулярній основі взаємодіє з громадянами напряму чи опосередковано через ЗМІ у форматі запитання-відповіді (міський голова, заступники, керівники структурних підрозділів).*

Пояснення: У м. Луцьку існує практика участі посадових та обраних осіб місцевого самоврядування у спеціалізованих телепередачах, де під час прямого ефіру будь-хто із жителів громади має можливість задати запитання чи прокоментувати діяльність місцевої ради. Відсутні практики очних регулярних зустрічей із членами територіальної громади для дотримання формату запитання-відповіді.

Частково відповідають стандартам наступні критерії:

6. В органі місцевого самоврядування створено спеціалізовані консультативні органи з представників основних зацікавлених сторін (рада підприємців, рада промисловців і т.п.).

Пояснення: Серед спеціалізованих дорадчих органів у місцевій раді створено дорадчий комітет з питань сталого енергетичного розвитку. Даний критерій має характеризуватись системністю роботи та наявністю спеціалізованих дорадчих органів для консультацій з різних напрямів діяльності, зокрема, таким органом може бути рада підприємців. Таким чином, вважаємо, що даний критерій частково відповідає стандарту.

7. Орган місцевого самоврядування практикує проведення громадських слухань з актуальних питань розвитку громади (максимально оцінюється лише за наявності практики проведення громадських слухань по питаннях, не віднесених до обов'язкових).

Пояснення: Практика залучень місцевою радою мешканців до обговорення актуальних питань розвитку громади обмежена бюджетними слуханнями, які протягом останніх двох років проводяться у місті. Інших випадків організації необов'язкових громадських слухань за ініціативи місцевої влади немає.

Є й повністю відсутні практики консультування, серед яких: періодичне ініціювання проведення опитувань громадської думки з актуальних питань розвитку громади (враховуючи проведення опитувань громадської думки в електронній формі через сайт органу місцевого самоврядування).

Активне залучення громадян

В місті Луцьк оцінка використання практик активного залучення громадян склала 8,2 балів з 12,4 можливих.

Активна громадська участь передбачає активне залучення громадян до процесів вироблення політики та прийняття рішень. При дослідженні цього рівня залучення визначено 3 обов'язкових критерії та четвертий, який є додатковим і характеризує інноваційні практики активного залучення, які прямо не передбачені законодавством, але використовуються місцевою радою.

Отже, серед критеріїв активної участі, які використовуються у місцевій раді є:

1. *Реалізована процедура місцевої ініціативи.*

Пояснення: Особлива активність у використанні місцевої ініціативи у м. Луцьку спостерігалась у 2016-2017 роках. На сьогодні є одна місцева ініціатива, яка підтримана на сесії місцевої ради, і якою був запроваджений Порядок інформування про діяльність підприємств та закладів, що перебувають у комунальній власності Луцької міської ради. Ряд ініціатив, котрі були ініційовані

у порядку місцевої ініціативи, не набрали достатньої кількості голосів депутатів. Інноваційною практикою використання місцевої ініціативи стало ініціювання громадськістю, через цей інструмент, процесу добровільного об'єднання міста із навколишніми сільськими радами, відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

2. *Реалізована процедура «громадського бюджету».*

Пояснення: Рішення про запровадження громадського бюджету було прийнято депутатами Луцької міської ради наприкінці 2017 року. Наразі немає підстав вважати, що рішення реалізовуватись не буде. Саме тому, при дослідженні, визначаємо «громадський бюджет», як практику, яка використовується.

У місті є додаткові практики активного залучення громадськості до формування місцевої політики та прийняття рішень. Зокрема, до таких практик, які не передбачені законодавством, проте використовуються у місті можемо віднести створену робочу групу із напрацювання Стратегії міста та Координаційну раду із реалізації програми підтримки ініціатив жителів на 2017 рік.

Серед інструментів, згадок про використання якого не знайдено, є «загальні збори за місцем проживання». В даному випадку не йдеться про використання загальних зборів, як інструменту створення об'єднання співвласників багатоквартирних будинків чи органів самоорганізації населення, адже у цих випадках процедура загальних зборів регулюється профільними законами. Йдеться про загальні збори, які стосуються вироблення політики та прийняття рішення.

Відданість 10 принципам залучення громадян

Залучення громадян – важлива складова діяльності органу місцевого самоврядування. Тільки через залучення можливо вирівняти рівень довіри населення до влади та сприяти налагодженню партнерського, відповідального діалогу влади та громади.

В ході дослідження оцінювалась відповідність діяльності місцевої ради м. Луцька 10 принципам залучення громадян. При цьому, досліджувались не лише наявність чи відсутність певного програмного документу чи рішення, а й практики застосування тих чи інших інструментів під час взаємодії, їх дієвість та сталість дій влади щодо залучення громадян до процесів ухвалення рішень.

Таким чином, у м. Луцьк принцип «права» здобув найбільшу оцінку у дослідженні – 83%. Принцип «права» визначає громадянські права на доступ до інформації, отримання зворотної відповіді та права приймати активну участь у виробленні політики. При цьому Луцька міська рада значну увагу приділяє інформативності сайту, оприлюдненню інформації та використанню мешканцями електронних форм звернень до влади, таких як, для прикладу, електронна петиція. Крім того, важливим фактом, який суттєво підвищив відповідність даному принципу є наявність Статуту

територіальної громади м. Луцьк та прийняття у грудні 2017 року рішення про запровадження громадського бюджету.

Принцип, який жодним чином не відображений у діяльності Луцької міської ради – це «координація». Саме принцип «координація» дає можливість зрозуміти наскільки представники місцевого органу влади організують та проводять важливі для них форми участі у координації з іншими відділами владного апарату, наскільки напрацьована система обміну інформацією між відділами для застосування дієвих та результативних форм залучення. На жаль, жоден із критеріїв, за якими здійснювалась оцінка принципу, не був визначений, як практика діяльності місцевої ради.

Принципам, яким, згідно даних дослідження приділяється незначна увага у роботі місцевої влади є «підзвітність» (0,09%) та «оцінка» (10%) та «відданість» (17%). Тобто, в загальному у місцевої влади відсутні стратегічні бачення розвитку активного залучення мешканців до процесу обговорення та ухвалення рішень та немає єдиної сталої визначеної політики щодо консультування з громадянами. Тобто, це швидше поодинокі чи системні дії з боку органу влади. Негативним є і той факт, що навіть ті заходи, які проводяться не отримують оцінку ефективності, а отже, аналіз ефективності механізмів співпраці та залучення, які використовуються владою - практично не проводиться. Практики діяльності за цими трьома принципами не досягають 20%, що вказує на їх недостатнє використання.

Інші ж принципи, практики застосування яких досліджувались у м. Луцьку, мають хороші перспективи наближення до високих стандартів. До них відносяться принципи «зрозумілість» (69 %), «час» (46%), об'єктивність (44%), «ресурси» (36%) та «активна громадська позиція» (50%).

1. Відданість – 17 %

Принцип «відданість» вказує на усвідомлення представників влади важливості інформування громадян, надання консультацій та підвищення рівня громадської участі. При цьому даний принцип показує наявність стратегічного бачення та системної роботи у даному напрямі. Дослідження принципу відбувалось за 9 критеріями.

Серед визначених критеріїв немає жодного, який оцінений як той, що повністю виконується місцевою владою.

В той же час, є ряд критеріїв, які частково мають практику провадження у м. Луцьку.

1. В структурі місцевої ради є структурний підрозділ, або посадова особа, які відповідають за надання роз'яснень та навчання посадових осіб місцевого самоврядування щодо здійснення заходів консультування з громадянами.

Пояснення: Згідно інформації, котра надана місцевою радою, у м. Луцьк зворотні інформаційні потоки між виконавчим комітетом міської ради, об'єднаннями громадян, громадою міста забезпечує відділ зв'язків з громадськістю (п. 4.16 Положення про діяльність відділу зв'язків з громадськістю). Крім того, працівники цього відділу надають організаційно-методичну, експертно-аналітичну та іншу допомогу виконавчим органам міської ради (п. 4.18 Положення про діяльність відділу зв'язків з громадськістю). Вказані повноваження лише незначною мірою відображають обов'язок надання роз'яснень та навчання посадових осіб місцевого самоврядування щодо здійснення заходів консультування з громадянами.

2. В органі місцевого самоврядування наявні стратегічні документи: програми, положення, рішення ради чи розпорядження міського голови, зміст яких носить засадничий характер по реалізації заходів залучення громадян до активної участі у виробленні політики (формування, реалізація та оцінка).

Пояснення: Згідно інформації, котра була надана Луцькою міською радою до таких стратегічних документів можна віднести Бюджетний регламент місцевої ради, який зобов'язує не рідше одного разу на рік проводити громадські слухання щодо бюджету міста з метою врахування думки громадськості та сприяння громадському контролю за діяльністю міської влади. Результати слухань враховуються при формуванні проекту бюджету міста.

До таких стратегічних документів можна віднести положення щодо розгляду та прийняття регуляторних актів. Регуляторна процедура вимагає від розробників регуляторних актів в обов'язковому порядку проводити громадські обговорення проектів таких актів у формі круглих столів або громадських слухань. Зважаючи на те, що регуляторна процедура на законодавчому рівні тягне за собою обов'язок громадських обговорень проектів регуляторних актів, то віднести це до практики місцевої ради складно. Тому, в даному випадку лише рішення про проведення бюджетних слухань можна вважати тим, яке носить засадничий характер з реалізації заходів щодо залучення громадян до активної участі у виробленні політики (формування, реалізація та оцінка). Інші ж сфери діяльності ради не охоплені.

3. В органі місцевого самоврядування наявні стратегічні документи: програми, положення, рішення ради чи розпорядження міського голови, зміст яких носить засадничий характер по реалізації заходів по отриманню зворотного зв'язку від громади (заходи консультування).

Пояснення: Згідно інформації, котра надана Луцькою міською радою такими документами є: Статут територіальної громади міста Луцька, рішення "Про функціонування офіційного веб-сайту Луцької міської ради; Порядок розгляду письмових звернень громадян та Порядок організації та проведення особистого прийому громадян у Луцькій міській раді; Порядок розгляду електронної петиції,

адресованої Луцькій міській раді; Положення про групу оперативного реагування "15-80" при департаменті "Центр надання адміністративних послуг у місті Луцьку" Луцької міської ради; рішення "Про реалізацію спільного проекту "Відкрите місто: посилення участі громадян у розвитку місцевої громади) в м. Луцьку". Не дивлячись на широкий перелік рішень та положень їх лише незначною мірою можна віднести до тих, які відповідають за реалізацію заходів по отриманню зворотного зв'язку від громади (заходи консультування).

Що стосується інших критеріїв, котрі характеризують принцип «відданості» то знайти інформацію про їх наявність чи практики їх використання не вдалось:

1. В органі місцевого самоврядування наявні стратегічні документи програми, положення, рішення ради чи розпорядження міського голови, зміст яких носить засадничий характер по реалізації заходів з інформування громади.

2. В структурі органу місцевого самоврядування є структурний підрозділ, або посадова особа, які відповідають за надання роз'яснень та навчання посадових осіб місцевого самоврядування щодо інформування громадян.

Пояснення: Згідно інформації, котра була надана Луцькою міською радою, у структурі є відділ інформаційної роботи, який відповідає за роз'яснення та навчання. Проте такі повноваження в Положенні про діяльність цього відділу не знайдені.

3. В структурі місцевої ради є структурний підрозділ, або посадова особа, до обов'язків яких включено аналіз ефективності діяльності органу місцевого самоврядування по здійсненню заходів інформування громади.

Пояснення: Згідно інформації, котра була надана Луцькою міською радою, у структурі є відділ інформаційної роботи, який відповідає за аналіз ефективності діяльності органу місцевого самоврядування по здійсненню заходів інформування громади. Проте такі повноваження в Положенні про діяльність цього відділу не знайдені.

4. В структурі місцевої ради є структурний підрозділ, або посадова особа, до обов'язків яких включено аналіз ефективності діяльності органу місцевого самоврядування по здійсненню заходів з отримання зворотного зв'язку від громади щодо формування та реалізації політики.

Пояснення: Інформація про документи, яка б відображала відповідність даному критерію, не знайдена.

5. В структурі органу місцевого самоврядування є структурний підрозділ, або посадова особа, які відповідають за надання роз'яснень та навчання посадових осіб місцевої ради щодо залучення громадян до активної участі в виробленні політики.

6. В структурі органу місцевого самоврядування є структурний підрозділ, або посадова особа, до обов'язків яких включено аналіз ефективності діяльності місцевої ради по здійсненню заходів з активного залучення громадян до вироблення політики.

Пояснення: Згідно інформації, наданої Луцькою міською радою, до таких структурних підрозділів відноситься відділ зв'язків з громадськістю, а також, департамент сім'ї, молоді та спорту міської ради. Проте, згідно Положень про діяльність "аналіз ефективності" не визначені у повноваженнях даних утворень.

2. Права – 83 %

Принцип «права» визначає громадянські права на доступ до інформації, отримання зворотної відповіді та права приймати активну участь у виробленні політики. Для аналізу цього принципу було застосовано 13 критеріїв.

Серед тих критеріїв та практик, які дотримуються у Луцькій міській раді є:

1. На офіційному сайті Луцької міської ради оприлюднено перелік інформації, яка підлягає обов'язковому оприлюдненню у форматі відкритих даних та порядок доступу до таких даних.

2. Міська рада оприлюднила порядок звернення громадян та свої зобов'язання у розгляді відповідних звернень.

Пояснення: Сторінка «Публічна інформація» <https://www.lutskrada.gov.ua/public-information> містить усі визначені у п. 1 та 2 відомості.

3. В місцевій раді діє порядок розгляду звернень громадян, які надійшли у формі електронних петицій.

Пояснення: У Луцькій міській раді у 2016 році прийняте рішення «Про Порядок розгляду електронної петиції, адресованої Луцькій міській раді» зі зміною від 06.04.2016 №191-1 «Про внесення змін до Порядку розгляду електронної петиції, адресованої Луцькій міській раді».

4. В місцевій раді є документ, яким регулюється порядок діяльності консультативних неспеціалізованих органів.

Пояснення: В Луцькій міській раді є Положення про діяльність громадської ради при Луцькому міському голові.

5. В місцевій раді є документ, яким регулюється порядок діяльності консультативних спеціалізованих органів.

Пояснення: Серед спеціалізованих консультативних органів у місцевій раді створено дорадчий комітет з питань сталого енергетичного розвитку. Відповідне положення про діяльність цього дорадчого органу затверджене розпорядженням голови № 401 від 26.07.2017 року.

6. В Луцькій міській раді є документ, яким регулюється проведення громадських слухань.

Пояснення: У м. Луцьку діє Статут територіальної громади. Ст. 27 Статуту регулює процедуру ініціювання та проведення громадських слухань.

7. В місцевій раді є документ, яким регулюється порядок внесення місцевої ініціативи.

Пояснення: У м. Луцьку діє Статут територіальної громади. Ст. 28 Статуту регулює процедуру ініціювання та внесення місцевої ініціативи.

8. В місцевій раді є документ, яким регулюється загальні збори громадян за місцем проживання.

Пояснення: У м. Луцьку діє Статут територіальної громади. Ст. 26 Статуту регулює процедуру ініціювання та проведення загальних зборів за місцем проживання.

9. В місцевій раді є документ, який регулює реалізацію "громадського бюджету".

Пояснення: Такий документ прийнятий 22 грудня 2017 року на сесії місцевої ради (Рішення ради від 22.12.2017 №36/4 м. Луцьк).

До тих критеріїв, які лише частково дотримуються місцевою владою відносяться:

1. На офіційному сайті органу місцевого самоврядування оприлюднено: порядок складання та подання запиту на отримання публічної інформації, зразки форм для подання запиту на П.І., інформацію про посадових осіб, або структурний підрозділ, до обов'язків якого включено надання відповідей на запит, а також їх контактні відомості, оприлюднено інформацію про порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності розпорядника, перелік видів публічної інформації, перелік інформації для службового користування, вартість копіювання та друку.

Пояснення: Аналіз двох сайтів Луцької міської ради свідчить про відсутність інформації про посадових осіб, або структурний підрозділ, до обов'язків якого включено надання відповідей на запит. Присутні лише контактний телефон, адреса та електронна адреса для запитів. Перелік інформації та вартість копіювання оприлюднені у відповідних положеннях та розпорядженнях голови, які знаходяться в додатках. Вартість копіювання можна отримати, попередньо завантаживши та розархівувавши два архіви.

2. Права громадян щодо вільного доступу до всіх публічних заходів ради та її виконавчих органів закріплено в документах ради (положення, регламенти).

Пояснення: Положення про постійні комісії містить текст про те, що на засідання можуть бути запрошені....представники громадськості. При цьому немає посилання на вільний доступ до засідань. Хоча на практиці таке право не обмежується.

Критерії, які при дослідженні принципу «права» не були знайдені у практиках місцевої влади:

1. В органі місцевого самоврядування є документ, яким регулюється проведення консультацій з громадянами у формі надання коментарів, зауважень та пропозицій громадянами до проектів рішень місцевої ради, в тому числі, якщо відповідну форму участі реалізовано з використанням ІКТ.

2. Застосування місцевою радою інших форм активної участі та наявність відповідного документу, який регулює порядок застосування відповідного інструменту.

3. Зрозумілість – 69%

Принцип «зрозумілість» вказує на те, наскільки мета, рамки та можливості різних форм участі від самого початку чітко окреслені та наскільки громадськість та влада розуміють свої обов'язки та ролі щодо обміну правдивою інформацією.

Для дослідження цього принципу застосовувалось 14 критеріїв, які і сформували загальний відсоток дотримання принципу.

Серед практик міста, які відповідають критеріям оцінки є наступні:

1. Елементи інформування на офіційному сайті ради без додаткових зусиль є доступними для будь-якого користувача, навіть такого, що заходить на веб-сайт вперше. Елементи перебувають в полі зору на головній, або за логікою заходу на головну одразу зрозуміло, де знайти відповідний елемент: система обліку публічної інформації, документи та процедури, пов'язані з доступом до ПІ, інформація про орган місцевого самоврядування, про керівників та обраних осіб, рішення, розпорядження, протоколи, стенограми, проекти рішень, бюджет міста анонси офіційних заходів, кадрова політика, підприємства, заклади та установи органу місцевого самоврядування.

Пояснення: З огляду на те, що у жовтні 2017 року був відкритий новий сайт Луцької міської ради, який на сьогодні ще не є достатньо наповнений інформацією, був проведений аналіз двох сайтів місцевої ради. Попередній сайт місцевої ради був переповнений інформацією, окрему інформацію було важко знайти. Для прикладу, інформація про вакансії знаходиться в підрозділі "прозорість влади". Відповідно, здогадатись одразу про наявність вакансій саме там, було достатньо складно. Новий сайт логічний і простий, проте лише частково наповнений.

2. На сайті є загальна пошукова система, результати пошуку з якої є релевантними пошуковим запитам.
3. На сайті є спеціальна пошукова система по документах, що становлять публічну інформацію за критеріями (вид документу, дата прийняття, назва, номер), результати пошуку з якої є релевантними пошуковим запитам.
4. При зверненні до системи звернень громадян, громадянин отримує базову інформацію, тобто які питання можуть бути розглянуті таким шляхом; отримує роз'яснення формату комунікації; термінів отримання відповіді; контактні відомості відповідальних осіб; вимоги до надання інформації особою, що звертається; зобов'язання органу місцевого самоврядування по змісту відповідей, що надаються, а також можливі подальші кроки органу місцевого самоврядування при отриманні звернень. Незалежно від формату - очна форма чи ІКТ, відповідна інформація доступна на офіційному сайті місцевої ради.
5. Положення, яке регулює подання електронних петицій до органу місцевого самоврядування, містить інформацію про мету та завдання застосування цього інструменту, формату використання інструменту, формату, в якому узагальнюються та оприлюднюються результати використання відповідного інструменту, строків, які надаються громадянам на застосування інструменту, а також строків, в які ОМС бере на себе зобов'язання відреагувати на результати, контактні відомості відповідальних осіб місцевої ради за застосування інструменту та (в разі наявності) можливості подавати електронні петиції через сайт, що адмініструє місцева рада, контактні відомості осіб, відповідальних за технічну підтримку, чіткі вимоги до потенційних учасників, інформацію про наступні кроки, які будуть взяті місцевою радою в разі результативності застосування інструменту.
6. Положення, яке регулює застосування інструменту "громадського бюджету", містить інформацію про мету та завдання застосування цього інструменту, формат використання інструменту, формат, в якому узагальнюються та оприлюднюються результати використання відповідного інструменту, строки, які надаються громадянам на застосування інструменту, а також строки, в які місцева рада бере на себе зобов'язання відреагувати на результати, вимоги до супроводжуючих документів, контактні відомості відповідальних осіб ОМС за застосування інструменту, в тому числі, контактні відомості осіб, які відповідають за технічну підтримку, в разі реалізації інструменту з застосуванням ІКТ, чіткі вимоги до потенційних учасників та проектів, інформацію про шляхи доступу до документів, які знадобляться потенційним учасникам для використання інструменту, інформацію про наступні кроки, які будуть взяті ОМС за результатами застосування інструменту.

Лише частково у діяльності місцевої ради виконуються наступні критерії:

Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження». Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР». Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.

1. Документ (документи), які регулюють порядок доступу до публічних заходів ради та її виконавчих органів, передбачає чітку та зрозумілу процедуру, якої повинні дотримуватись громадяни для реалізації відповідного права.

Пояснення: Положення про постійні комісії містить текст про те, що на засідання можуть бути запрошені...представники громадськості. При цьому немає посилання на вільний доступ до засідань. Хоча на практиці таке право не обмежується.

2. Положення, яке регулює роботу громадської ради, містить інформацію про мету та завдання роботи громадської ради, очікувані результати від діяльності громадської ради, чіткі вимоги для кандидатів на включення до громадської ради, процедуру відбору кандидатів та створення громадської ради, порядок взаємодії ОМС з громадською радою, інформацію про права та обов'язки членів громадської ради, інформацію про строки проведення консультацій з громадською радою, а також про строки, в які ОМС бере на себе зобов'язання відреагувати на напрацювання громадської ради, інформацію про формат, в якому ОМС бере на себе зобов'язання відреагувати на результати діяльності ГР, інформацію про подальші кроки, які орган місцевого самоврядування бере на себе зобов'язання вчиняти після отримання напрацювань громадської ради.

Пояснення: Положення про громадську раду не містить строків проведення консультацій з громадською радою, строки в які орган місцевого самоврядування бере зобов'язання відреагувати на напрацювання громадської ради, інформацію про формат такої реакції, а також інформацію про подальші кроки місцевої ради.

3. Положення, яке регулює роботу неспеціалізованих консультативних органів, містить інформацію про мету та завдання такого органу, очікувані результати від діяльності органу, чіткі вимоги для кандидатів на включення до консультативного органу, процедуру відбору кандидатів та створення консультативного органу, порядок взаємодії ОМС з консультативним органом, інформацію про права та обов'язки членів консультативного органу, інформацію про строки проведення консультацій з органом, а також про строки, в які ОМС бере на себе зобов'язання відреагувати на напрацювання консультативного органу, інформацію про формат, в якому ОМС бере на себе зобов'язання відреагувати на результати діяльності консультативного органу, інформацію про подальші кроки, які ОМС бере на себе зобов'язання вчиняти після отримання напрацювань консультативного органу.

4. Положення, яке регулює проведення громадських слухань, містить інформацію про мету та завдання застосування цього інструменту, формат використання інструменту, формат, в якому узагальнюються та оприлюднюються результати використання відповідного інструменту, строки, які надаються громадянам на застосування інструменту, а також строки, в які ОМС бере на себе зобов'язання відреагувати на результати, вимоги до супроводжуваних документів, контактні відомості відповідальних осіб ОМС за застосування інструменту, чіткі вимоги до

потенційних учасників, інформацію про шляхи доступу до документів, які знадобляться потенційним учасникам для використання інструменту, інформацію про наступні кроки, які будуть вжиті ОМС в разі результативності застосування інструменту.

Пояснення: Проведення громадських слухань регулюється Статутом територіальної громади м. Луцьк, окремого Положення немає. Норми Статуту не містять чітких вказівок на відповідальних представників ОМС, котрі супроводжують/сприяють реалізації інструменту; інформацію про шляхи доступу до документів, які знадобляться потенційним учасникам для використання цього інструменту.

5. Положення, яке регулює застосування інструменту "місцевої ініціативи", містить інформацію про мету та завдання застосування цього інструменту, формат використання інструменту, формат, в якому узагальнюються та оприлюднюються результати використання відповідного інструменту, строки, які надаються громадянам на застосування інструменту, а також строки, в які ОМС бере на себе зобов'язання відреагувати на результати, вимоги до супроводжуваних документів, контактні відомості відповідальних осіб ОМС за застосування інструменту, чіткі вимоги до потенційних учасників, інформацію про шляхи доступу до документів, які знадобляться потенційним учасникам для використання інструменту, інформацію про наступні кроки, які будуть вжиті ОМС в разі результативності застосування інструменту.

Пояснення: Проведення місцевих ініціатив регулюється Статутом територіальної громади м. Луцьк. В нормах Статуту не міститься "контактні відомості відповідальних осіб ОМС за застосування інструменту, чіткі вимоги до потенційних учасників, інформацію про шляхи доступу до документів, які знадобляться потенційним учасникам для використання інструменту".

6. Положення, яке регулює застосування інструменту "загальних зборів за місцем проживання", містить інформацію про мету та завдання застосування цього інструменту, формат використання інструменту, формат, в якому узагальнюються та оприлюднюються результати використання відповідного інструменту, строки, які надаються громадянам на застосування інструменту, а також строки, в які ОМС бере на себе зобов'язання відреагувати на результати, вимоги до супроводжуваних документів, контактні відомості відповідальних осіб ОМС за застосування інструменту, чіткі вимоги до потенційних учасників, інформацію про шляхи доступу до документів, які знадобляться потенційним учасникам для використання інструменту, інформацію про наступні кроки, які будуть вжиті ОМС в разі результативності застосування інструменту.

Пояснення: Порядок організації та проведення загальних зборів регулюються нормами Статуту територіальної громади м. Луцьк. Норми не містять: формат, в якому узагальнюються та оприлюднюються результати використання відповідного

інструменту, строки, які надаються громадянам на застосування інструменту, а також строки, в які ОМС бере на себе зобов'язання відреагувати на результати, вимоги до супроводжуючих документів, контактні відомості відповідальних осіб ОМС за застосування інструменту, чіткі вимоги до потенційних учасників, інформацію про шляхи доступу до документів, які знадобляться потенційним учасникам для використання інструменту, інформацію про наступні кроки, які будуть вжиті ОМС в разі результативності застосування інструменту.

Під час дослідження принципу «зрозумілість» виявились і ті критерії, які не відображені жодним чином у діяльності місцевої ради. До них відносяться:

1. Положення, яке регулює подання зауважень та пропозицій до проектів рішень ОМС, містить інформацію про мету та завдання застосування цього інструменту, формату використання інструменту, формату, в якому узагальнюються та оприлюднюються результати використання відповідного інструменту, строків, які надаються громадянам на застосування інструменту, а також строків, в які ОМС бере на себе зобов'язання відреагувати на результати, контактні відомості відповідальних осіб ОМС за застосування інструменту та, в разі використання ІКТ для отримання зауважень та пропозицій до проектів рішень, контактні відомості осіб, відповідальних за технічну підтримку, чіткі вимоги до потенційних учасників, інформацію про наступні кроки, які будуть вжиті ОМС в разі результативності застосування інструменту.

Пояснення: Такого Положення у Луцькій міській раді немає.

2. Інші, додаткові інструменти залучення громадян до активної участі та положення, які регулюють застосування таких інструментів, які б відповідали вимогам принципу "зрозумілості" не знайдені.

4. Час – 46 %

Принцип «час» показує те, чи етапи попередньої консультації та активної участі проводяться у найбільш ефективний для громадськості та влади часовий проміжок, чи уся необхідна інформація надається вчасно і в реалістичних межах.

Даний принцип оцінювався за 14 критеріями відповідності, що дозволило сформуванню загального результату м. Луцьк.

Серед критеріїв відповідності відображені наступні:

1. Проекти рішень регуляторних актів оприлюднюються не пізніше, ніж через 5 днів, після оприлюднення повідомлення про оприлюднення проекту.

Пояснення: згідно аналізу офіційного сайту місцевої ради ці терміни дотримуються.

2. Проекти рішень про місцеві цільові програми, а також рішення ради, які містять широкий суспільний інтерес, доопрацьовані з урахуванням проведених консультацій з громадськістю, оприлюднюються не менше, ніж за 20 днів до планового розгляду на сесії ради.

Пояснення: Луцька міська рада приділяє значну увагу цьому питанню. Всі проекти рішень, котрі виносяться на розгляд сесії місцевої ради оприлюднюються за 20 днів до засідання. Кожен із бажаючих має змогу прокоментувати чи ознайомитись із їх змістом. Крім того, проекти рішень та питання, які розглядатимуться на сесії розсилаються усім зацікавленим на електроні адреси. Таким чином, можна відслідковувати проекти рішень не лише цільових програм, а й усі питання, котрі напрацьовані та розглядатимуться радою.

3. Стратегічні документи ОМС, які визначають напрямки та форми взаємодії з громадянами, містять заздалегідь встановлені строки залучення громадян до прийняття рішень, щодо яких заздалегідь встановлені законом строки (план діяльності по підготовці проектів регуляторних актів, затвердження рішень про бюджет, прийняття рішення про затвердження ПСЕР).

4. Порядок доступу до публічних заходів ради та її виконавчих органів не вимагає затрат часу на реалізації відповідного права або в разі застосування повідомчої процедури - затрати часу громадянина для реалізації відповідного права є реалістичними.

Пояснення: доступ до публічних заходів ради не потребує повідомчої процедури. Тобто, це право реалізовується вільно, відповідно до бажання громадян.

5. На проведення консультацій з громадськістю по проектам регуляторних актів відводиться не менше ніж 1 місяць.

Пояснення: Згідно аналізу Положення та офіційного сайту місцевої ради на проведення консультацій з громадськістю по проектам регуляторних актів відводиться 1 місяць.

6. Строки, які відводяться на реалізацію інструментів місцевої ініціативи є реалістичними.

Інші ж критерії оцінки жодним чином не відображені у діяльності Луцької міської ради та її стратегічних документах і тому отримали позначку «0»:

1. Проект рішення, доопрацьований з урахуванням проведених консультацій з громадськістю, про бюджет на наступний рік оприлюднюється з урахуванням строків для прийняття такого рішення, встановлених Бюджетним кодексом України та не менше, ніж за 20 днів до планового розгляду на сесії ради.

Пояснення: Виходячи із практики 2017 року щодо розгляду бюджету спостерігається наступна ситуація: 14 грудня 2017 року було оголошено про проведення громадських слухань з питань бюджету, 15 грудня були проведені самі бюджетні слухання, на яких були висловлені пропозиції для доопрацювання бюджету. Після проведених консультацій бюджет було прийнято 27 грудня, що вказує на недотримання процедури 20 днів.

2. Консультації з громадськістю по обговоренню бюджету міста на наступний рік розпочинаються заздалегідь, до оприлюднення фінальної редакції проекту бюджету, який буде винесено на розгляд ради, але не пізніше ніж за 2 місяці до кінцевого терміну прийняття відповідного рішення.

Пояснення: Проект рішення "Про бюджет міста Луцька на 2018 рік" було опубліковано на офіційному веб-сайті міської ради www.lutskrada.gov.ua 14.12.2017 року. Громадські слухання по обговоренню проекту бюджету міста Луцька на 2018 рік відбулися 15.12.2017, а сесія із прийняття бюджету на 2018 рік відбулась 27 грудня 2017 року.

3. Консультації з громадськістю по обговоренню проектів рішень про місцеві цільові програми та проектів рішень, які мають широкий суспільний інтерес, розпочинаються заздалегідь, але не пізніше ніж за 2 місяці до кінцевого терміну прийняття відповідного рішення.

4. Громадські слухання ОМС проводить не пізніше, ніж за місяця до планового розгляду на сесії ради з метою прийняття.

Пояснення: В практиці м. Луцька громадські слухання, за ініціативи Луцької міської ради для розгляду проектів рішень проводились двічі. Два рази відбувались бюджетні слухання у 2016 та 2017 роках. Рішення про їх проведення внесено у Бюджетний регламент у 2016 році. Документ не містить чітких строків та термінів для їх проведення, проте першого разу слухання проводились 23 грудня 2016 року, а бюджет був затверджений 12 січня 2017 року, у 2017 році слухання відбулись 15 грудня, а бюджет прийнято 27 грудня 2017 року.

5. Консультації з спеціалізованими та неспеціалізованими консультативними органами проводяться заздалегідь, але не пізніше 1 місяця до планового винесення на розгляд з метою затвердження.

6. Анонсування початку конкурсного відбору громадських проектів "громадського бюджету" відбувається з вказанням чітких та реалістичних строків для їх підготовки та вказанням подальших строків, в які бере на себе зобов'язання виконати подальші кроки ОМС.

Пояснення: Громадський бюджет у м. Луцьку був затверджений лише 22.12.2017р., тому анонсування ще не відбувалось.

7. Строки, які відводяться на реалізацію "загальних зборів" є реалістичними.

Пояснення: Таких строків у жодному документі не визначено.

8. В разі використання інших форм активної участі, строки заздалегідь встановлені, є чіткими та реалістичними для реалізації всіх необхідних етапів.

Пояснення: Жодні інші форми участі не знайдено.

5. Об'єктивність – 44%.

Дослідження даного принципу дає зрозуміти те, наскільки інформація, яку надає влада під час процесу прийняття рішень, є об'єктивною, повною та загальнодоступною та чи подається вона у стандартизованій формі.

Дослідження даного принципу відбувалось через оцінку 36 критеріїв відповідності.

Серед критеріїв, які повністю відповідають стандартам відповідності у м. Луцьку визначені наступні:

1. В місцевій раді є встановлений розпорядженням або рішенням загальний порядок діяльності по забезпеченню доступу до публічної інформації.

Пояснення: Розпорядження міського голови від 19.05.2011 № 232 «Про першочергові заходи щодо забезпечення доступу до публічної інформації» зі змінами від 30.12.2014 № 500 «Про внесення змін до розпорядження міського голови від 19.05.2011 № 232 «Про першочергові заходи щодо забезпечення доступу до публічної інформації».

2. Місцева рада оприлюднила процедуру подання запиту на інформацію, процедура оприлюднена в адаптованому вигляді, є чіткою та зрозумілою (не є скопійованим витягом з офіційних документів).

3. Порядок звернення громадян до міського голови, його заступників, керівників структурних підрозділів не створює додаткових перешкод для громадян для потрапляння на прийом до посадовця, будь-який громадянин має реальну можливість потрапити на прийом в обмежений проміжок часу (не більше одного місяця, практика переведення на прийом до підлеглих не є поширеною, для того, щоб потрапити на прийом, немає необхідності проходити декілька інстанцій чи здійснювати додаткові реєстраційні дії в декількох інстанціях).

Пояснення: Години та дні прийому голови, заступників та керівників структурних підрозділів є чітко визначені. Такі прийоми відбуваються у Центрі надання адміністративних послуг.

4. Порядок подання електронних петицій не передбачає розбіжностей в читанні його положен; порядок не передбачає обмежень для реалізації громадянами свого права на звернення до ОМС шляхом подання електронної петиції. Процедура не є занадто

складними, порядком передбачено дієвий механізм оскарження, будь-яка петиція, що була подана, розглядається ОМС у встановлені строки та в установленому порядку.

5. Для анонсування проведення консультацій з громадськістю у формі надання коментарів, зауважень та пропозицій використовується максимально широкий набір каналів комунікації: сайт, газета, ТВ за наявності, зовнішня реклама за умови наявності в ОМС власних рекламних конструкцій, або в разі наявності фінансування з бюджету для розміщення зовнішньої реклами (наприклад, якщо є в місті програма Інформаційної підтримки та в заходах програми міститься "соціальна реклама").

6. Порядок, який регулює діяльність неспеціалізованих консультативних органів (громадських рад) не передбачає розбіжностей в читанні його положень та не обмежує гарантовані законом права та можливості для таких органів.

7. Відсутня практика протидії, створення штучних перешкод з боку ОМС у проведенні ініціативних громадських слухань (наприклад, не надається приміщення, не підтверджує кількість зібраних підписів, не підписується розпорядження про проведення громадських слухань, тощо).

Пояснення: Протягом останніх двох років у м. Луцьк двічі проводились громадські слухання з ініціативи громадськості. Практик протидії чи перешкод щодо організації таких слухань не відбувалось.

8. Порядок внесення місцевої ініціативи не передбачає можливих розбіжностей в читанні його положень, порядком не обмежено гарантовані громадянам законом права та можливості використання інструменту, в порядку чітко визначено зобов'язання та порядок діяльності місцевої ради в реагуванні на результати проведення місцевої ініціативи.

Пояснення: Порядок внесення та розгляду місцевої ініціативи визначено у ст. 28 Статуту територіальної громади м. Луцька. п. 7 даної статті містить вказівку реагування місцевої ради на результати проведення місцевої ініціативи та визначає «міська рада та/або виконавчий комітет на відкритому засіданні розглядає питання місцевої ініціативи за участю членів ініціативної групи та приймає відповідне рішення».

9. Відсутня практика протидії, створення штучних перешкод з боку місцевої ради в проведенні місцевої ініціативи або реагуванню на результати застосування інструменту залучення.

Пояснення: У м. Луцьку не існує практики протидії та створення штучних перешкод для використання даного інструменту. На це вказує той факт, що у 2016 році одна із місцевих ініціатив була затверджена на засіданні місцевої ради.

10. Відсутня практика протидії, створення штучних перешкод з боку місцевої ради в проведенні зборів громадян або реагуванні на результати застосування інструменту залучення.

Пояснення: Фактів таких перешкод чи протидій у м. Луцьку не виявлено.

11. Документ, який регулює реалізацію "громадського бюджету" не містить положень, які надають місцевій раді можливість для зловживань у відборі відповідних ініціатив, процедури документу є реалістичними для виконання потенційними зацікавленими сторонами.

Пояснення: Попередній аналіз затвердженого Положення вказує на відповідність цьому критерію.

Часткова відповідність критеріям, що використовувались для аналізу виявлені в наступних питаннях та практиках:

1. Місцева рада оприлюднила порядок оскарження рішень дій чи бездіяльності розпорядника до керівника розпорядника. Порядок містить чіткі та зрозумілі процедури, а громадянам вдається ефективно відстоювати свої права. Місцева рада також оприлюднила порядок оскарження в судовому порядку.

Пояснення: Сама процедура є визначена на сайті місцевої ради, проте єдине на що вказано, що "рішення, дії чи бездіяльність розпорядників інформації можуть бути оскаржені до керівника розпорядника, вищого органу або суду". Тобто, чітких процедур, які б могли стати допоміжними для людей, не визначено.

2. В місцевій раді реалізована можливість роботи з публічною інформацією безпосередньо в самій раді, робоче місце забезпечено необхідною оргтехнікою, скористатись можливістю роботи з публічною інформацією в місцевій раді можна в позаробочий час.

Пояснення: За інформацією, наданою Луцькою міською радою, таке місце є відведене та забезпечене необхідною оргтехнікою. Проте немає можливості його використання у позаробочий час.

3. Порядок відвідування публічних заходів міської ради та її виконавчих органів громадянами не створює штучних перешкод для реалізації цього права, не передбачає розбіжностей в читанні його положень, процедура передбачає дієвий механізм оскарження відмови місцевої ради в відвідуванні громадянином публічних заходів ради та її виконавчих органів.

Пояснення: Такого порядку у м. Луцьк немає, проте інформації про практики таких перешкод не знайдено.

4. Консультації з громадянами у формі надання коментарів, зауважень та пропозицій проводяться в позаробочий час, в разі використання очної форми, або проводяться заочно з використанням ІКТ.

Пояснення: Консультації з громадянами у формі надання коментарів, зауважень та пропозицій, як правило, проводиться у робочий час. При цьому є можливість залишати свої коментарі на офіційному сайті місцевої ради.

5. Порядок, який регулює проведення громадських слухань, не передбачає можливих розбіжностей в читанні його положень, порядком не обмежуються гарантовані громадянам законом права та можливості для проведення громадських слухань.

Пояснення: Порядок проведення громадських слухань передбачає завищені норми для збору підписів - 500 лучан, що для нерезонансних питань є практично нереальним. Крім того, Статут містить вказівку на те, що громадські слухання є офіційним засіданням органу місцевого самоврядування, що суперечить самій суті поняття громадських слухань, котра визначена у ст. 13 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

6. Для анонсування проведення громадських слухань використовується максимально широкий набір каналів комунікації: сайт, газета, ТВ за наявності, зовнішня реклама за умови наявності в ОМС власних рекламних конструкцій, або в разі наявності фінансування з бюджету для розміщення зовнішньої реклами (наприклад, якщо є в місті програма Інформаційної підтримки та в заходах програми міститься "соціальна реклама").

Пояснення: З практик анонсування про проведення громадських слухань у м. Луцьку відбувалось через газети та офіційний сайт місцевої ради.

7. Порядок, який регулює проведення загальних зборів за місцем проживання, не передбачає можливих розбіжностей в читанні його положень, порядком не обмежено гарантовані громадянам законом права та можливості використання інструменту, в порядку чітко визначено зобов'язання та порядок діяльності ОМС в реагуванні на результати реалізації відповідного інструменту.

Пояснення: В порядку, котрий визначений у ст. 26 Статуту територіальної громади м. Луцьк, існує вказівка на те, що рішення загальних зборів мають рекомендаційний характер для ОМС. Проте жодних інших вказівок на реагування ОМС чи процедури врахування рекомендацій не знайдені.

8. В комітеті (або його аналогу) по відборі громадських ініціатив, які будуть фінансуватись з "громадського бюджету" більшість складають сторонні експерти з дотичних сфер, які не є представниками виконавчих органів ради або депутатами ради.

Пояснення: Згідно норм Положення, яке прийняте місцевою радою 27 грудня 2017 року представників виконавчих органів та громадськості в робочій групі 50/50.

9. Порядок, який регулює діяльність спеціалізованих консультативних органів, не передбачає розбіжностей в читанні його положень, чітко визнає сферу питань, з якими має справу консультативний орган, порядок відбору членів такого органу та зобов'язання місцевої ради по взаємодії з таким органом.

Пояснення: В місцевій раді створено та функціонує дорадчий комітет з питань сталого енергетичного розвитку міста. Діяльність даного комітету регулюється Положенням, котре затверджене розпорядженням міського голови від 26.07.2017 року. Немає визначеного обов'язку для ОМС по взаємодії із таким комітетом.

При проведенні дослідження виявлені і ті критерії, які отримали оцінку «0» за відповідністю стандартам принципу «об'єктивність»:

1. Забезпечена можливість потрапляння на прийом до міського голови, його заступників, керівників структурних підрозділів в позаробочий час.

Пояснення: Згідно інформації, котра надана Луцькою міською радою, прийом громадян у позаробочий час не здійснюється.

2. Забезпечено реалізацію дієвого механізму оскарження відмови або затягування можливості потрапити на особистий прийом до міського голови, його заступників та керівників структурних підрозділів.

Пояснення: не має визначеного механізму.

3. Забезпечено реалізацію дієвого механізму оскарження відмови або затягування розгляду успішної петиції, або її скасування.

Пояснення: Визначеної процедури не знайдено.

4. Порядок проведення консультацій з громадянами у формі надання коментарів, зауважень та пропозицій громадянами до проектів рішень ОМС, не передбачає розбіжностей в читанні його положень, не передбачає необґрунтованих обмежень для участі громадян в відповідних консультаціях, порядок участі не є складним для громадян.

Пояснення: Такого порядку немає.

5. Забезпечено реалізацію дієвого механізму оскарження відмови ОМС використовувати результати проведених консультацій з громадськістю у формі надання коментарів, зауважень та пропозицій до проектів рішень ОМС.

Пояснення: Визначеного механізму не знайдено.

6. В місцевій раді є дієвий порядок для оскарження рішень, дій чи бездіяльності в питаннях взаємодії з неспеціалізованим консультативним органом.

Пояснення: Такого порядку не визначено.

7. В місцевій раді є дієвий порядок оскарження невиконання зобов'язань ОМС по взаємодії з консультативним органом.

8. В місцевій раді є дієвий механізм оскарження невиконання зобов'язань ОМС по реагуванню на результати проведених громадських слухань.

Пояснення: такого механізму ст. 27 Статуту територіальної громади, не визначено.

9. Місцева рада проводить громадські слухання в позаробочий час.

Пояснення: Жодні з громадських слухань не були проведені у позаробочий час. Усі проводились в п'ятницю. Одні на 16:00, інші на 17:00.

10. Місцева рада оприлюднила всі доступні громадянам можливості долучитись до консультаційних дій ОМС, оприлюднена інформація адаптована для будь-якого користувача, не є витягом з офіційного документу чи посиланням на відповідний документ.

Пояснення: Офіційний сайт місцевої ради зведеної інформації не містить.

11. Є дієвий механізм оскарження невиконання зобов'язань ОМС по реагуванню на результати реалізації місцевої ініціативи.

Пояснення: у с. 28 Статуту територіального громади м. Луцьк, котра регулює процедури ініціювання та розгляду місцевих ініціатив, такого механізму не визначено.

12. Є дієвий механізм оскарження невиконання зобов'язань ОМС по реагуванню на результати реалізації проведення загальних зборів.

Пояснення: ст. 26 Статуту територіальної громади м. Луцька не містить механізму такого оскарження.

13. Можливість подання ініціатив для реалізації за рахунок "громадського бюджету" анонсується з використанням максимально широкого набору каналів комунікації: сайт, газета, ТВ за наявності, зовнішня реклама за умови наявності в ОМС власних рекламних конструкцій, або в разі наявності фінансування з бюджету для розміщення зовнішньої реклами (наприклад, якщо є в місті програма Інформаційної підтримки та в заходах програми міститься "соціальна реклама").

Пояснення: Впровадження процедури громадського бюджету відбуватиметься з середини 2018 року. Відповідно, оцінити даний критерій неможливо.

14. Є дієвий порядок оскарження відмови приймати запропонований громадянами проект до конкурсу громадського бюджету, або до реалізації (за результатами проведення відповідного конкурсу).

Пояснення: Такого механізму у Положенні не визначено.

15. В разі застосування інших інструментів активної участі, документи, які регулюють їх реалізацію, містять відповідні чіткі процедури реалізації інструменту, зобов'язання ОМС в реагуванні на результати застосування інструменту, а положення відповідного документу не передбачають потенційних обмежень та перешкод для залучення громадян до активної участі на принципах рівності.

Пояснення: Інших інструментів активної участі та документів, котрі б регулювали їх реалізацію у м. Луцьку не знайдені.

16. Місцева рада оприлюднила всі доступні громадянам можливості взяти активну участь у виробленні політики ОМС, оприлюднена інформація адаптована для будь-якого користувача, не є витягом з офіційного документу чи посиланням на відповідний документ.

Пояснення: оприлюднених механізмів участі на офіційному сайті місцевої ради не знайдено.

6. Ресурси – 36%

Принцип «ресурси» характеризує наявність матеріальних, людських та технічних ресурсів, які обрані адекватно та використані ефективно. Цей принцип показує наскільки орган влади заохочує та високо цінує старання своїх членів до навчання та професійного розвитку. Відсоток відповідності принципу аналізувався за 11 критеріями.

Отож, згідно дослідження критеріїв відповідності у м. Луцьк наступні практики відповідають принципу «ресурси»:

1. В місцевій раді передбачені фінансові та матеріальні ресурси на здійснення заходів з інформування громадян: друковані органи, підтримка сайту, проведення заходів з використанням ІКТ (оптимальний варіант - окрема цільова програма), місця в залах засідань, обладнані місця для роботи з публічною інформацією і т.п.

Пояснення: в м. Луцьку є прийнята програма "Прозора влада", в якій передбачені кошти на здійснення заходів із інформування громадян.

2. В місцевій раді є, як мінімум, одна структурна одиниця, яка відповідає за заходи, пов'язані з інформуванням громадян, протягом всього циклу політики (підготовка, реалізація та аналіз). Цей обов'язок є основним, що передбачає направлення основного

часового ресурсу для здійснення діяльності по інформуванні громадян. В обов'язки входить формулювання, реалізація та оцінка ефективності заходів.

Пояснення: такими відділами є відділ інформаційної роботи та відділ зв'язків з громадськістю.

3. В місцевій раді передбачені фінансові ресурси на здійснення заходів консультування з громадянами, в тому числі, для здійснення консультацій з використанням ІКТ.

4. В бюджеті міста передбачені кошти для реалізації "громадського бюджету".

Пояснення: В Положенні, котре затверджене Луцькою міською радою 22 грудня 2017 року п. 1.4. визначено «Загальний обсяг Бюджету участі на відповідний бюджетний рік становить не менше 1% від затвердженого розміру видатків бюджету розвитку спеціального фонду бюджету міста Луцька на Конкурсний рік».

Значна частина критеріїв не відповідають принципу «ресурси» та не мають успішних практик. Серед них:

1. Місцева влада практикує проведення внутрішніх навчань зі здійснення заходів інформування громадян.

2. В місцевій раді є, як мінімум, одна структурна одиниця яка відповідає за заходи, пов'язані з консультаціями з громадянами, протягом всього циклу політики (підготовка, реалізація та аналіз). Цей обов'язок є основним, що передбачає направлення основного часового ресурсу для здійснення відповідних заходів. В обов'язки входить формулювання, реалізація та оцінка ефективності заходів.

3. Політика місцевої ради по консультуванню з громадянами здійснюється таким чином, що у відповідальних осіб ОМС є достатньо часу на підготовку, реалізацію та опрацювання результатів консультацій, що здійснюються.

4. В місцевій раді є практика внутрішніх навчань по підвищенню обізнаності щодо необхідності проведення консультаційних заходів, форм для можливого застосування, питань, які є особливо чутливими для громадян та можуть потребувати проведення консультацій в першочерговому порядку.

5. В місцевій раді є, як мінімум, одна структурна одиниця, яка відповідає за заходи, пов'язані з активним залученням громадян, протягом всього циклу політики (підготовка, реалізація та аналіз). Цей обов'язок є основним, що передбачає направлення основного часового ресурсу для здійснення відповідних заходів. В обов'язки входить формулювання, реалізація та оцінка ефективності заходів.

6. Політика місцевої ради по активному залученню громадян здійснюється таким чином, що у відповідальних осіб ОМС є достатньо часу на підготовку, реалізацію та опрацювання результатів консультацій, що здійснюються.

7. В органі місцевого самоврядування є практика внутрішніх навчань та роз'яснень по підвищенню обізнаності щодо необхідності залучення громадян до активної участі.

7. Координація – 0%

Цей принцип характеризує відповідає на запитання: чи представники влади організують та проводять важливі для них форми участі у координації з іншими членами (відділами) владного органу; чи поінформованість колег стосовно власних ініціатив дозволяє уникати повторів, марної трати ресурсів та ін.

Аналіз практик місцевої влади відбувався за 4 критеріями. Відповідність жодному із критеріїв не знайдено у місцевій раді. А це:

1. На офіційному сайті місцевої ради є окремий спеціальний підрозділ або є окремий сайт, присвячений взаємодії з громадськістю (інформування, консультування та активна участь).

2. В спецпідрозділі оприлюднена інформація з планами ОМС по залученню громадян, орієнтовними термінами, описом тематики та запланованих форм залучення.

3. В ОМС здійснюється внутрішня діяльність по уніфікації та однакового застосуванню інструментів залучення громадян всіма структурами місцевої ради.

4. В місцевій раді практикується проведення координаційних нарад або їх аналогів для обміну досвідом та позитивними практиками залучення громадян.

8. Підзвітність – 0,09 %

Принцип «підзвітність» дає можливість зрозуміти чи є у представників влади зобов'язання щодо звітування про використання матеріалів, отриманих за результатами залучення громадян та чи забезпечують представники влади відкритий та прозорий процес прийняття рішень завдяки зовнішньому контролю з боку громади та неурядових організацій.

Принцип досліджувався за 46 критеріями відповідності, які показують практики м. Луцька.

Отож, практики та критерії, які використовуються у місті:

1. Документ (рішення, положення, яке встановлює загальні положення по забезпеченню доступу до публічної інформації) встановлює обов'язковість

періодичного узагальнення, аналізу та звітування за результатами реалізації діяльності по забезпеченню доступу до п.і., як пасивного, так і активного.

Пояснення: Відповідно до пункту Х Порядку роботи із запитами на інформацію у Луцькій міській раді:

«10.1. відповідальна особа з питань доступу до публічної інформації готує звіти про надходження та опрацювання запитів: щомісячні, щоквартальні, за підсумками півріччя та року.

10.2. Відповідальна особа з питань доступу до публічної інформації щокварталу вносить дані до системи обліку запитів.

10.3. Звіти про надходження та опрацювання запитів розміщуються на офіційному сайті міської ради.

10.4. Система обліку запитів розміщується на офіційному сайті міської ради та на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних у формі відкритих даних».

2. Звіти про забезпечення доступу до інформації регулярно оприлюднюються.

Пояснення: на сайті місцевої ради містяться щоквартальні, щомісячні та щорічні звіти <https://www.lutskrada.gov.ua/pages/zvity-pro-nadkhodzhennia-zapytiv>.

3. Звіти є повними, містять інформацію з узагальненням та обґрунтуванням підстав, на яких громадянам відмовляли в отриманні публічної інформації.

Пояснення: звіти, котрі розміщені на сайті місцевої ради є повними, зрозумілими та містять інформацію щодо кількісних та якісних показників роботи.

У зв'язку із прийняттям 22 грудня 2017 року Положення щодо впровадження бюджетування за участі громадськості (Бюджет участі) міста Луцька два критерії частково відповідають стандартам принципу «підзвітності»:

1. Документом, яким регулюється реалізація громадського бюджету, встановлено зобов'язання ОМС по узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами відбору проектів для реалізації та за результатами реалізації відібраних проектів.

Пояснення: Згідно Положення щодо впровадження бюджетування за участі громадськості п. 13

«відповідальні підрозділи готують наступні звіти:

1)звіт щодо стану реалізації проектів за формою, згідно додатку 5 до Положення у такі терміни: щоквартальний звіт – до 20 числа місяця, наступного за звітним періодом; річний звіт за підсумками року – до 31 січня року, наступного за звітним.

2) звіт про реалізацію кожного окремого проекту Бюджету участі – 30-й день після завершення реалізації відповідного проекту. Звіт включає в себе: загальний опис результатів проекту; інформацію про те, що не вдалося реалізувати, або що було реалізовано іншим чином; опис робіт, які було проведено, їх послідовність; фактичний термін реалізації; фактичний бюджет; фото-звіт результату.

13.3. Звіти щодо стану реалізації кожного проекту оприлюднюються у електронній системі та на офіційному веб-сайті Луцької міської ради».

2. Документом, яким регулюється реалізація громадського бюджету, встановлено граничні строки по звітуванню за результатами відбору проектів та за результатами реалізованих проектів.

Пояснення: У п.13 Положення містяться граничні терміни звітування за результатами впровадження проектів.

Інші досліджувані критерії не відображені у практиках м. Луцька та документах місцевої ради. Серед них:

1. Документом встановлено граничні терміни звітування по результатам забезпечення доступу до інформації.

Пояснення: Порядок роботи із запитами на інформацію у Луцькій міській раді (затверджений розпорядженням №1 від 02.01.2018 року) не визначає граничних термінів звітування за результатами забезпечення доступу до публічної інформації. Існує вказівка на те, що звіти мають бути щомісячними, щоквартальними та щорічними, проте точної дати їх підготовки та висвітлення не встановлено.

2. В порядку організації здійснення особистого прийому громадян встановлено обов'язок по періодичному узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами здійснення особистих прийомів.

Пояснення: В Порядку організації здійснення особистого прийому громадян (затверджений розпорядженням № 336 від 19.06.2017) не встановлено обов'язок по періодичному узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами здійснення особистих прийомів.

3. Документом встановлено граничні терміни звітування по результатам здійснення особистих прийомів.

Пояснення: таких термінів, як і обов'язку звітування, не визначено.

4. Звіти по здійсненню прийому громадян регулярно оприлюднюються.

Пояснення: звітування не відбувається.

5. Звіти є повними, містять інформацію з узагальненням та обґрунтуванням підстав, на яких громадянам відмовляли в особистому прийомі.

Пояснення: звітування не відбувається.

У м. Луцьку відсутній порядок, який би регулював доступ громадян до публічних заходів ОМС та інші процедурні моменти, які впливають із відсутності цього положення, тому наступні критерії отримали відмітку «0» при дослідженні:

6. В порядку організації доступу громадян на публічні заходи ОМС встановлено обов'язок по періодичному узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами надання громадянам можливості по відвідуванню публічних заходів ОМС.

7. Документом встановлено граничні терміни звітування по результатам надання громадянам можливості по відвідуванню публічних заходів ОМС.

8. Звіти по забезпеченню доступу громадян на публічні заходи ОМС регулярно оприлюднюються.

9. Звіти є повними, містять інформацію з узагальненням та обґрунтуванням підстав, на яких громадянам відмовляли в відвідуванні публічних заходів ОМС.

Виходячи із аналізу Порядку розгляду письмових звернень громадян у Луцькій міській раді, що затверджене розпорядженням № 336 від 19.06.2017 р. критерії відповідності принципу «підзвітність» не отримали відображення та відповідно отримали позначку «0». А саме:

10. В порядку організації отримання звернень від громадян встановлено обов'язок по узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами використання відповідного інструменту.

Пояснення: У п. 5 Порядку розгляду письмових звернень громадян у Луцькій міській раді містяться наступні вимоги щодо узагальнення та звітування:

«З метою своєчасного виявлення причин, що призводять до порушення прав та інтересів громадян, вивчення громадської думки, вдосконалення роботи з питань розгляду звернень громадян та вжиття своєчасних заходів реагування на виявлені порушення актів законодавства, що регламентують роботу із зверненнями громадян, усі заяви, скарги і пропозиції систематично (щокварталу) узагальнюються й аналізуються.

За результатами узагальнення й аналізу розгляду звернень громадян складаються звіти про проведену роботу із зверненнями громадян у міській раді та готується аналітична інформація заступнику міського голови, керуючому справами виконкому». Обов'язку публічного звітування немає».

11. Встановлено граничні терміни звітування по отриманим зверненням громадян.

12. Звіти є повними, містять інформацію з узагальненням та обґрунтуванням наданих відповідей.

13. Звіти по результатам отримання звернень від громадян регулярно оприлюднюються.

Пояснення до п. 11-13: звітування про роботу із зверненнями громадян не відбувається.

14. Документом, яким встановлено порядок подання електронних петицій, встановлено обов'язок по узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами отриманих звернень громадян в такий спосіб.

15. Встановлено граничні терміни звітування по отриманим електронним петиціям.

16. Звіти є повними, містять інформацію з узагальненням та обґрунтуванням реагування ОМС на отримані електронні петиції (підстави для розгляду, підстави для відмови розглядати).

17. Звіти по результатам аналізу отриманих електронних петицій регулярно оприлюднюються.

Пояснення до п.14-17: у Порядку розгляду електронної петиції, адресованої Луцькій міській раді, обов'язок щодо звітування не визначений. Відповідно практика по аналізу, узагальненню та звітуванню у Луцькій міській раді відсутня.

18. Документом, яким регулюється проведення консультацій з громадянами, шляхом подання коментарів, зауважень та пропозицій до проектів рішень, встановлено обов'язок по узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами проведених консультацій.

19. Встановлено граничні строки звітування по результатам проведених консультацій.

20. Звіти є повними, містять інформацію з узагальненням конкретного вкладу громадян та обґрунтуванням підстав для використання, або невикористання наданих громадянами зауважень та пропозицій.

21. Звіти по результатам проведених консультацій регулярно оприлюднюються.

Пояснення до п. 18-21: У м. Луцьку документів, які б регулювати консультації з громадськістю, не знайдені. Також на сайті ради не міститься звітів за результатами проведених консультацій.

22. Плани проведення консультацій з громадськими радами містять інформацію про зобов'язання ОМС провести узагальнення, аналіз проведених консультацій та прозвітувати в заздалегідь встановлені строки про результати консультацій.

23. Встановлено граничні терміни звітування по результатам проведених консультацій з громадськими радами.

24. Звіти є повними, містять інформацію з узагальненням конкретного вкладу громадської ради та обґрунтуванням підстав для використання або невикористання наданих громадськими радами зауважень та пропозицій.

25. Звіти по результатах проведених консультацій з громадськими радами регулярно оприлюднюються.

Пояснення до п. 22-25: Інформації про плани консультацій не знайдено. Звіти про консультації не оприлюднюються.

26. Плани проведення консультацій з спеціалізованими консультативними органами містять інформацію про зобов'язання ОМС провести узагальнення, аналіз проведених консультацій та прозвітувати в заздалегідь встановлені строки.

27. Встановлено граничні терміни звітування по результатах проведених консультацій з консультативними органами.

28. Звіти є повними, містять інформацію з узагальненням конкретного вкладу консультативних органів та обґрунтуванням підстав для використання або невикористання наданих консультативними органами зауважень та пропозицій.

29. Звіти по результатах проведених консультацій з консультативними органами регулярно оприлюднюються.

Пояснення до п. 26-29: Жодного плану проведення консультацій не знайдено. Звіти про такі консультації не оприлюднювались.

30. Плани (анонси) проведення громадських слухань містять інформацію про зобов'язання ОМС провести узагальнення, аналіз проведених консультацій та прозвітувати в заздалегідь встановлені строки.

31. Встановлено граничні терміни звітування по результатах проведених громадських слухань.

32. Звіти є повними, містять інформацію з узагальненням конкретного вкладу громадян та обґрунтуванням підстав для використання або невикористання наданих громадянами зауважень та пропозицій.

33. Звіти по результатах проведених громадських слухань регулярно оприлюднюються.

Пояснення до п.30-33: Плани проведення громадських слухань не містять інформацію про зобов'язання ОМС провести узагальнення, аналіз проведених консультацій, відповідно немає граничних термінів та відсутні звіти.

34. Документом, яким регулюється реалізація місцевих ініціатив, встановлено зобов'язання ОМС по узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами реалізації місцевої ініціативи.

35. Документом, яким регулюється реалізація місцевих ініціатив, встановлено граничні строки по звітуванню за результатами реалізованої місцевої ініціативи.

Пояснення до п. 34-35: реалізація місцевої ініціативи у м. Луцьку регулюється ст. 28 Статуту територіальної громади. Положення даної статті не містять вказівок на обов'язковість узагальнення, аналізу та звітування за результатами місцевої ініціативи. Відповідно, граничні терміни відсутні.

36. Документом, яким регулюється реалізація загальних зборів громадян за місцем проживання, встановлено зобов'язання ОМС по узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами реалізації загальних зборів громадян за місцем проживання.

37. Документом, яким регулюється реалізація загальних зборів громадян за місцем проживання, встановлено граничні строки по звітуванню за результатами їх реалізації.

Пояснення до п. 36-37: реалізація загальних зборів громадян за місцем проживання регулюється ст.26 Статуту територіальної громади м. Луцьк. Дана стаття не містить вказівок на обов'язок звітування. Відповідно такі звіти не готуються.

38. В разі використання інших форм активної участі, встановлення зобов'язання ОМС по узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами залучення громадян.

39. В разі використання інших форм активної участі, встановлено граничні строки звітування по результатам залучення громадян.

Пояснення до п. 38-39: інші форми активності, якими користуються в місцевій раді є круглі столи, громадські обговорення та інші публічні заходи. Проте вони не мають чіткого регулювання і не є офіційними формами участі та залучення.

40. В разі використання будь-якої форми активної участі, ОМС оприлюднює звіти за результатами залучення громадян

41. В разі використання будь-якої форми активної участі, ОМС оприлюднює повні звіти, які містять інформацію про конкретний внесок громадян та обґрунтування підстав для використання чи невикористання отриманих результатів (або реалізації проектів для громадського бюджету).

Пояснення до п. 40-41: жодних інших звітів за будь якими формами активності не знайдені.

9. Оцінка – 10%

Принцип «оцінка» досліджувався за 5 критеріями та вказує на те, чи представники органів влади проводять оцінку проведених заходів по залученню громадян та чи до такої оцінки залучаються громадяни.

Таким чином, у м. Луцьк існують лише частково відображені у діяльності практики. Ними є:

1. Використовується широкий набір показників при оцінці: як кількісних (кількість скарг, звернень, учасників, пропозицій і т.п.), так і якісних (виконання поставлених завдань, успішні та невдалі елементи і т.п.).

Пояснення: часткове відображення стало можливим завдяки роботі загального відділу та їх постійній діяльності з аналізу запитів та розміщені відповідних кількісних та якісних показників на сайті місцевої ради.

Зовсім відсутні відомості про наступні практики у м. Луцьку:

1. В ОМС визначено відповідальну посадову/-і особу/-и або структурний/-і підрозділ/-и по здійсненню заходів з оцінки заходів інформування, консультування та залучення громадян до активної участі.

2. Існують плани по проведенню оцінки заходів інформування, консультування та активного залучення громадян, в яких визначено періодичність проведення оцінки, інструменти для проведення оцінки, відомості, які збираються для проведення оцінки.

3. До проведення оцінки ефективності залучаються громадяни (форми зворотнього зв'язку при проведенні будь-яких очних чи електронних заходів, робота незалежних експертних груп, залучення зовнішніх аудиторів і т.п.).

4. Оцінка ефективності проведених заходів проводиться на регулярній основі та оприлюднюється.

10. Активна громадська позиція – 25%

Даний принцип показує те, наскільки влада заохочує розвиток громадянського суспільства, інвестує в громадське навчання та пропонує громадянам діалогову манеру співпраці.

Принцип був оцінений за 4 критеріями, які сформували загальне бачення практик такого принципу у м. Луцьку.

Зокрема, у м. Луцьку відома практика спільних проектів/заходів ОМС та громадського сектору. Більшість ініціатив організаційно підтримуються місцевою владою. Крім того, ряд мистецьких, культурних, спортивних та інших заходів реалізується спільно двома сторонами.

Є практики, які характеризують принцип однак жодним чином не виконуються у м. Луцьку, до них відносяться:

1. Місцева влада реалізує заходи (програму чи програми) по наданню на конкурсних умовах ресурсної підтримки інститутів громадянського суспільства.
2. Місцева влада реалізує заходи (програму чи програми) по інформуванню, просвіті, громадському навчанню жителів міста щодо їх громадянських прав та можливостей долучатись до розробки міської політики.
3. Місцева влада здійснює підтримки ОГС, які діють в напрямку підвищення обізнаності громадян про їх громадянські права та можливості участі в розробці міської політики (будь-яка підтримка: інформаційна, фінансова, матеріальна).

ДОДАТОК 1. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ РІВНЯ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДЯН

рівні залучення	Інструменти
інформування	На сайті омс є структурована система обліку публічної інформації (ЗУ Про доступ до ПІ)
	на офіційному сайті ради оприлюднена вся статична неспеціалізована інформація у відповідності до ст. 15 ЗУ "Про доступ до П.І."
	на сайті ради оприлюднені біографічні відомості, інформація про поштову адресу, адресу електронної пошти, службові номери засобів зв'язку, а також напрямками діяльності та організаційна структура (для відділів, управлінь і т.п.) міського голови, його заступників, членів виконавчого комітету, керівників структурних підрозділів
	на сайті ради оприлюднена інформація з біографічними відомостями, поштовою адресою, адресою електронної пошти, службовими номерами засобів зв'язку секретаря ради та депутатів
	На сайті омс є окремий підрозділ, присвячений оприлюдненню наборів відкритих даних
	на сайті є окремий підрозділ, присвячений оприлюдненню проектів рішень та розпоряджень, а також прийнятих рішень та розпоряджень
	на сайті ради є окремий підрозділ, присвячений інформуванню про бюджет міста в спрощеному вигляді (структура бюджету, поточна реалізація бюджету міста, включаючи поточні витрати головних розпорядників бюджетних коштів, наявне графічне представлення інформації, приклад https://budget.mvk.if.ua/), а також підрозділ з цільовими програмами, які фінансуються з коштів міського бюджету
	на сайті міської ради забезпечено анонсування подій за участю міського голови, його заступників, членів виконавчого комітету та посадових осіб виконавчих органів (прес-конференції, брифінги, виїзні зустрічі і т.п.)
	на сайті міської ради забезпечено анонсування засідань постійних депутатських комісій, робочих груп, пленарних засідань ради
	на офіційному сайті ради оприлюднюються стенограми та протоколи засідань виконавчого комітету ради
на офіційному сайті ради оприлюднюються аудіо/відео-записи засідань виконавчого комітету ради	

Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження». Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР». Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.

	на офіційному сайті оприлюднюються офіційні промови та заяви міського голови, його заступників та керівників структурних підрозділів ради
	на офіційному сайті ради оприлюднюються стенограми та протоколи засідань постійних депутатських комісій ради та пленарних засідань сесій ради
	на офіційному сайті ради оприлюднюються аудіо/відео-записи засідань постійних депутатських комісій та пленарних засідань сесій ради
	на офіційному сайті ради оприлюднено графік прийому громадян депутатами ради та секретарем
	на офіційному сайті ради оприлюднено графіки прийому громадян міським головою, його заступниками та керівниками структурних підрозділів
	на офіційному сайті оприлюднено інформацію про вакансії та умови заміщення вакантних посад
	на офіційному сайті оприлюднено інформацію про всі комунальні підприємства
	на офіційному сайті оприлюднено інформацію про всі заклади та організації сфери управління омс (освітні, охорони здоров'я, соціальні)
консультування	в омс реалізовано можливість отримувати звернення від громадян до міського голови, заступників, керівників структурних підрозділів, в тому числі з використанням ІКТ (звернення через спеціальну форму офіційному сайті або його аналог)
	в омс реалізовано можливість подачі електронних петицій
	омс на регулярній основі взаємодіє з громадянами напряму чи опосередковано через ЗМІ у форматі запитання-відповіді (міський голова, заступники, керівники структурних підрозділів)
	автори проектів рішень (як виконавчі структури омс так і депутатський корпус) на регулярній основі у відкритій формі збирають коментарі від жителів громади до ініційованих проектів рішень, в тому числі використовуючи ІКТ (зауваження та пропозиції в електронному вигляді через спеціальну форму на сайті)
	в омс створено неспеціалізовані консультативні органи (громадські ради), до складу яких включено представників громадськості (оцінюється сукупно наявність консультативних органів і при виконавчих органах/міському голові і при депутатському корпусу)

	в омс створено спеціалізовані консультативні органи з представників основних зацікавлених сторін (рада підприємців, рада промисловців і т.п.)
	омс практикує проведення громадських слухань з актуальних питань розвитку громади (максимально оцінюється лише за наявності практики проведення г.с. по питанням, не віднесеним до обов'язкових)
	омс періодично ініціює проведення опитувань громадської думки з актуальних питань розвитку громади (враховуючи проведення опитувань громадської думки в електронній формі через сайт омс)
активна участь	в омс реалізувалась процедура "місцевої ініціативи"
	в омс реалізувалась процедура "загальних зборів за місцем проживання"
	в омс реалізувалась процедура "громадського бюджету"
	<u>в омс використовуються інші інструменти активної участі громадян у формуванні та реалізації місцевої політики (по 1 б. за кожен окремий інструмент)</u>

ДОДАТОК 2. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ КЕРІВНИМ

ПРИНЦИПАМ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДЯН

П1 Відданість

1.	в омс наявні стратегічні документи програми, положення, рішення ради чи розпорядження міського голови, зміст яких носить засадничий характер по реалізації заходів з інформування громади
2.	в структурі омс є структурний підрозділ, або посадова особа, які відповідають за надання роз'яснень та навчання посадових осіб омс щодо інформування громадян
3.	в структурі омс є структурний підрозділ, або посадова особа, до обов'язків яких включено аналіз ефективності діяльності омс по здійсненню заходів інформування громади
4.	в омс наявні стратегічні документи програми, положення, рішення ради чи розпорядження міського голови, зміст яких носить засадничий характер по реалізації заходів по отриманню зворотнього зв'язку від громади (заходи консультування)
5.	в структурі омс є структурний підрозділ, або посадова особа, які відповідають за надання роз'яснень та навчання посадових осіб омс щодо здійснення заходів консультування з громадянами
6.	в структурі омс є структурний підрозділ, або посадова особа, до обов'язків яких включено аналіз ефективності діяльності омс по здійсненню заходів з отримання зворотнього зв'язку від громади щодо формування та реалізації політики
7.	в омс наявні стратегічні документи програми, положення, рішення ради чи розпорядження міського голови, зміст яких носить засадничий характер по реалізації заходів по залученню громадян до активної участі у виробленні політики (формування, реалізація та оцінка)
8.	в структурі омс є структурний підрозділ, або посадова особа, які відповідають за надання роз'яснень та навчання посадових осіб омс щодо залучення громадян до активної участі в виробленні політики
9.	в структурі омс є структурний підрозділ, або посадова особа, до обов'язків яких включено аналіз ефективності діяльності омс по здійсненню заходів з активного залучення громадян до вироблення політики

П2 Права

Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження». Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР». Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.

1.	на офіційному сайті омс оприлюднено порядок складання та подання запиту на П.І., оприлюднено зразки форм для подання запиту на П.І., оприлюднено інформацію про посадових осіб, або структурний підрозділ, до обов'язків якого включено надання відповідей на запит, а також їх контактні відомості, оприлюднено інформацію про порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності розпорядника, оприлюднено перелік видів публічної інформації, а також перелік інформації для службового користування, оприлюднено вартість копіювання та друку
2.	на офіційному сайті омс оприлюднено перелік інформації, яка підлягає обов'язковому оприлюдненню у форматі відкритих даних та порядок доступу до таких даних.
3.	права громадян щодо вільного доступу до всіх публічних заходів ради та її виконавчих органів закріплено в документах ради (положення, регламенти), відповідні положення не передбачають багатозначності в їх трактовці
4.	омс оприлюднив порядок звернення громадян та свої зобов'язання у розгляді відповідних звернень.
5.	в омс діє порядок розгляду звернень громадян, які надійшли у формі електронних петицій.
6.	в омс є документ, яким регулюється проведення консультацій з громадянами у формі надання коментарів, зауважень та пропозицій громадянами до проектів рішень омс, в тому числі, якщо відповідну форму участі реалізовано з використанням ІКТ
7.	в омс є документ, яким регулюється порядок діяльності консультативних неспеціалізованих органів
8.	в омс є документ, яким регулюється порядок діяльності консультативних спеціалізованих органів
9.	в омс є документ, яким регулюється проведення громадських слухань
10.	в омс є документ, яким регулюється порядок внесення місцевої ініціативи
11.	в омс є документ, яким регулюється загальних зборів громадян за місцем проживання
12.	в омс є документ, який регулює реалізацію "громадського бюджету"
13.	в разі застосування омс інших форм активної участі, в омс є документ, який регулює порядок застосування відповідного інструменту

Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження». Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР». Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.

ПЗ Зрозумілість

1.	елементи інформування на офіційному сайті ради без додаткових зусиль є доступними для будь-якого користувача, навіть такого, що заходить на веб-сайт вперше. Елементи перебувають в полі зору на головній, або за логікою заходу на головну одразу зрозуміло, де знайти відповідний елемент: система обліку публічної інформації, документи та процедури, пов'язані з доступом до ПІ, інформація про омс, про керівників та обраних осіб, рішення, розпорядження, протоколи, стенограми, проекти рішень, бюджет міста анонси офіційних заходів, кадрова політики, підприємства, заклади та установи омс.
2.	На сайті є загальна пошукова система, результати пошуку з якої є релевантними пошуковим запитам
3.	На сайті є спеціальна пошукова система по документам, що становлять публічну інформацію за критеріями (вид документу, дата прийняття, назва, номер), результати пошуку з якої є релевантними пошуковим запитам
4.	при зверненні до системи звернень громадян громадянин, отримує базову інформацію інструмент, тобто які питання можуть бути розглянуті таким шляхом, отримує роз'яснення формату комунікації, термінів отримання відповіді, контактні відомості відповідальних осіб, вимоги до надання інформації особою, що звертається, зобов'язання омс по змісту відповідей, що надаються, а також можливі подальші кроки омс при отриманні звернень. Незалежно від формату - очна форма чи ІКТ, відповідна інформація доступна на офіційному сайті ОМС
5.	документ (документи), які регулюють порядок доступу до публічних заходів ради та її виконавчих органів, передбачає чітку та зрозумілу процедуру, якої повинні дотримуватись громадяни для реалізації відповідного права
6.	положення, яке регулює подання електронних петицій до омс, містить інформацію про мету та завдання застосування цього інструменту, формату використання інструменту, формату, в якому узагальнюються та оприлюднюються результати використання відповідного інструменту, строків, які надаються громадянам на застосування інструменту, а також строків, в які омс бере на себе зобов'язання відреагувати на результати, контактні відомості відповідальних осіб омс за застосування інструменту та, в разі наявності можливості подавати електронні петиції через сайт, що адмініструє омс, контактні відомості осіб, відповідальних за технічну підтримку, чіткі вимоги до потенційних учасників, інформацію про наступні кроки, які будуть вжиті омс в разі результативності застосування інструменту

7.	положення, яке регулює подання зауважень та пропозицій до проектів рішень омс, містить інформацію про мету та завдання застосування цього інструменту, формату використання інструменту, формату, в якому узагальнюються та оприлюднюються результати використання відповідного інструменту, строків, які надаються громадянам на застосування інструменту, а також строків, в які омс бере на себе зобов'язання відреагувати на результати, контактні відомості відповідальних осіб омс за застосування інструменту та, в разі використання ІКТ для отримання зауважень та пропозицій до проектів рішень, контактні відомості осіб, відповідальних за технічну підтримку, чіткі вимоги до потенційних учасників, інформацію про наступні кроки, які будуть вжиті омс в разі результативності застосування інструменту
8.	положення, яке регулює роботу громадської ради, містить інформацію про мету та завдання роботи громадської ради, очікувані результати від діяльності громадської ради, чіткі вимоги для кандидатів на включення до ГР, процедуру відбору кандидатів та створення ГР, порядок взаємодії омс з ГР, інформацію про права та обов'язки членів ГР, інформацію про строки проведення консультацій з ГР, а також про строки, в які омс берез на себе зобов'язання відреагувати на напрацювання ГР, інформацію про формат, в якому омс бере на себе зобов'язання відреагувати на результати діяльності ГР, інформацію про подальші кроки, які омс бере на себе зобов'язання вчиняти після отримання напрацювань ГР
9.	положення, яке регулює роботу неспеціалізованих консультативних органів, містить інформацію про мету та завдання такого органу, очікувані результати від діяльності органу, чіткі вимоги для кандидатів на включення до консультативного органу, процедуру відбору кандидатів та створення консультативного органу, порядок взаємодії омс з консультативним органом, інформацію про права та обов'язки членів консультативного органу, інформацію про строки проведення консультацій з органом, а також про строки, в які омс берез на себе зобов'язання відреагувати на напрацювання консультативного органу, інформацію про формат, в якому омс бере на себе зобов'язання відреагувати на результати діяльності консультативного органу, інформацію про подальші кроки, які омс бере на себе зобов'язання вчиняти після отримання напрацювань консультативного органу
10.	положення, яке регулює проведення громадських слухань, містить інформацію про мету та завдання застосування цього інструменту, формат використання інструменту, формат, в якому узагальнюються та оприлюднюються результати використання відповідного інструменту, строки, які надаються громадянам на застосування інструменту, а також строки, в які омс бере на себе зобов'язання відреагувати на результати, вимоги до супроводжуваних документів, контактні відомості відповідальних осіб омс за застосування інструменту, чіткі вимоги до потенційних учасників, інформацію про шляхи доступу до документів, які знадобляться потенційним учасникам для використання інструменту, інформацію про наступні кроки, які будуть вжиті омс в разі результативності застосування інструменту
11.	положення, яке регулює застосування інструменту "місцевої ініціативи", містить інформацію про мету та завдання застосування цього інструменту, формат використання інструменту, формат, в якому узагальнюються та оприлюднюються результати використання відповідного інструменту, строки, які надаються громадянам на застосування інструменту, а також строки, в які омс бере на себе зобов'язання відреагувати на результати, вимоги до супроводжуваних документів, контактні відомості відповідальних осіб омс за застосування інструменту, чіткі вимоги до потенційних учасників, інформацію про шляхи доступу до документів, які знадобляться потенційним учасникам для використання інструменту, інформацію про наступні кроки, які будуть вжиті омс в разі результативності застосування інструменту

12.	положення, яке регулює застосування інструменту "загальних зборів за місцем проживання", містить інформацію про мету та завдання застосування цього інструменту, формат використання інструменту, формат, в якому узагальнюються та оприлюднюються результати використання відповідного інструменту, строки, які надаються громадянам на застосування інструменту, а також строки, в які омс бере на себе зобов'язання відреагувати на результати, вимоги до супроводжуваних документів, контактні відомості відповідальних осіб омс за застосування інструменту, чіткі вимоги до потенційних учасників, інформацію про шляхи доступу до документів, які знадобляться потенційним учасникам для використання інструменту, інформацію про наступні кроки, які будуть вжиті омс в разі результативності застосування інструменту
13.	положення, яке регулює застосування інструменту "громадського бюджету", містить інформацію про мету та завдання застосування цього інструменту, формат використання інструменту, формат, в якому узагальнюються та оприлюднюються результати використання відповідного інструменту, строки, які надаються громадянам на застосування інструменту, а також строки, в які омс бере на себе зобов'язання відреагувати на результати, вимоги до супроводжуваних документів, контактні відомості відповідальних осіб омс за застосування інструменту, в тому числі, контактні відомості осіб, які відповідають за технічну підтримку, в разі реалізації інструменту з застосуванням ІКТ, чіткі вимоги до потенційних учасників та проектів, інформацію про шляхи доступу до документів, які знадобляться потенційним учасникам для використання інструменту, інформацію про наступні кроки, які будуть вжиті омс за результатами застосування інструменту
14.	в разі використання інших інструментів залучення громадян до активної участі, положення, які регулюють застосування таких інструментів, повністю відповідають вимогам принципу "зрозумілості"

П. 4 Час

1.	проект рішення, доопрацьований з урахуванням проведених консультацій з громадськістю, про бюджет на наступний рік оприлюднюється з урахуванням строків для прийняття такого рішення, встановлених БКУ та не менше, ніж за 20 днів до планового розгляду на сесії ради
2.	проекти рішень регуляторних актів оприлюднюються не пізніше, ніж через 5 днів, після оприлюднення повідомлення про оприлюднення проекту
3.	проекти рішень про місцеві цільові програми, а також рішення ради, які містять широкий суспільний інтерес, доопрацьовані з урахуванням проведених консультацій з громадськістю, оприлюднюються не менше, ніж за 20 днів до планового розгляду на сесії ради
4.	стратегічні документи омс, які визначають напрямки та форми взаємодії з громадянами, містять заздалегідь встановлені строки залучення громадян до прийняття рішень, щодо яких заздалегідь встановлені законом строки (план діяльності по підготовці проектів регуляторних актів, затвердження рішень про бюджет, прийняття рішення про затвердження ПСЕР)
5.	порядок доступу до публічних заходів ради та її виконавчих органів не вимагає затрат часу на реалізації відповідного права або в разі застосування повідомної процедури - затрати часу громадянина для реалізації відповідного права є реалістичними

6.	Консультації з громадськістю по обговоренню бюджету міста на наступний рік розпочинаються заздалегідь, до оприлюднення фінальної редакції проекту бюджету, який буде винесено на розгляд ради, але не пізніше ніж за 2 місяці до кінцевого терміну прийняття відповідного рішення
7.	На проведення консультацій з громадськістю по проектам регуляторних актів відводиться не менше, ніж 1 місяць
8.	Консультації з громадськістю по обговоренню проектів рішень про місцеві цільові програми та проектів рішень, які мають широкий суспільний інтерес, розпочинаються заздалегідь, але не пізніше ніж за 2 місяці до кінцевого терміну прийняття відповідного рішення
9.	Громадські слухання омс проводить не пізніше, ніж за місяця до планового розгляду на сесії ради з метою прийняття
10.	консультації з спеціалізованими та неспеціалізованими консультативними органами проводяться заздалегідь, але не пізніше 1 місяця до планового винесення на розгляд з метою затвердження
11.	анонсування початку конкурсного відбору громадських проектів "громадського бюджету" відбувається з вказанням чітких та реалістичних строків для їх підготовки та вказанням подальших строків, в які бере на себе зобов'язання виконати подальші кроки омс
12.	строки, які відводяться на реалізацію інструментів місцевої ініціативи є реалістичними
13.	строки, які відводяться на реалізацію "загальних зборів" є реалістичними
14.	в разі використання інших форм активної участі, строки заздалегідь встановлені, є чіткими та реалістичними для реалізації всіх необхідних етапів

П. 5 Об'єктивність

1.	в омс є встановлений розпорядженням або рішенням загальний порядок діяльності по забезпеченню доступу до публічної інформації
2.	омс оприлюднив процедуру подання запиту на інформацію, процедура оприлюднена в адаптованому вигляді, є чіткою та зрозумілою (не є скопійованим витягом з офіційних документів)
3.	омс оприлюднив порядок оскарження рішень дій чи бездіяльності розпорядника до керівника розпорядника. Порядок містить чіткі та зрозумілі процедури, а громадянам вдається ефективно відстоювати свої права. Омс також оприлюднив порядок оскарження в судовому порядку.
4.	в омс реалізована можливість роботи з публічною інформацією безпосередньо в самому омс, робоче місце забезпечено необхідною оргтехнікою, скористатись можливістю роботи з публічною інформацією в омс можна в позаробочий час

5.	порядок звернення громадян до міського голови, його заступників, керівників структурних підрозділів не створює додаткових перешкод для громадян для потрапляння на прийом до посадовця, будь-який громадянин має реальну можливість потрапити на прийом в обмежений проміжок часу (не більше одного місяця, практика переведення на прийом до підлеглих не є поширеною, для того, щоб потрапити на прийом, немає необхідності проходити декілька інстанцій чи здійснювати додаткові реєстраційні дії в декількох інстанціях)
6.	забезпечена можливість потрапляння на прийом до міського голови, його заступників, керівників структурних підрозділів в позаробочий час
7.	забезпечено реалізацію дієвого механізму оскарження відмови або затягування можливості потрапити на особистий прийом до міського голови, його заступників та керівників структурних підрозділів
8.	Порядок відвідування публічних заходів міської ради та її виконавчих органів громадянами не створює штучних перешкод для реалізації цього права, не передбачає розбіжностей в читанні його положень, процедура передбачає дієвий механізм оскарження відмови омс в відвідуванні громадянином публічних заходів ради та її виконавчих органів
9.	Порядок подання електронних петицій не передбачає розбіжностей в читанні його положень, порядок не передбачає обмежень для реалізації громадянами свого права на звернення до омс шляхом подання електронної петиції, процедури не є занадто складними, порядком передбачено дієвий механізм оскарження, будь-яка петиція, що була подана, розглядається омс у встановлені строки та в установленому порядку
10.	забезпечено реалізацію дієвого механізму оскарження відмови або затягування розгляду успішної петиції, або її скасування (анулювання за ініціативою адміністратора інструменти з боку омс на підставі маніпуляцій з системою
11.	Порядок проведення консультацій з громадянами у формі надання коментарів, зауважень та пропозицій громадянами до проектів рішень омс, не передбачає розбіжностей в читанні його положень, не передбачає необґрунтованих обмежень для участі громадян в відповідних консультаціях, порядок участі не є складним для громадян
12.	консультації з громадянами у формі надання коментарів, зауважень та пропозицій проводяться в позаробочий час, в разі використання очної форми, або проводяться заочно з використанням ІКТ
13.	Для анонсування проведення консультацій з громадськістю у формі надання коментарів, зауважень та пропозицій використовується максимально широкий набір каналів комунікації: сайт, газета, ТВ за наявності, зовнішня реклама за умови наявності в омс власних рекламних конструкцій, або в разі наявності фінансування з бюджету для розміщення зовнішньої реклами (наприклад, якщо є в місті програма Інформаційної підтримки та в заходах програми міститься "соціальна реклама")
14.	забезпечено реалізацію дієвого механізму оскарження відмови омс використовувати результати проведених консультацій з громадськістю у формі надання коментарів, зауважень та пропозицій до проектів рішень омс

15.	порядок, який регулює діяльність неспеціалізованих консультативних органів (громадських рад) не передбачає розбіжностей в читанні його положень та не обмежує гарантовані законом права та можливості для таких органів
16.	в омс є дієвий порядок для оскарження рішень, дій чи бездіяльності омс в питаннях взаємодії з неспеціалізованим консультативним органом
17.	порядок, який регулює діяльність спеціалізованих консультативних органів, не передбачає розбіжностей в читанні його положень, чітко визнає сферу питань, з якими має справу консультативний орган, порядок відбору членів такого органу та зобов'язання омс по взаємодії з таким органом
18.	в омс є дієвий порядок оскарження невиконання зобов'язань омс по взаємодії з консультативним органом
19.	порядок, який регулює проведення громадських слухань, не передбачає можливих розбіжностей в читанні його положень, порядком не обмежуються гарантовані громадянам законом права та можливості для проведення громадських слухань
20.	Для анонсування проведення громадських слухань використовується максимально широкий набір каналів комунікації: сайт, газета, ТВ за наявності, зовнішня реклама за умови наявності в омс власних рекламних конструкцій, або в разі наявності фінансування з бюджету для розміщення зовнішньої реклами (наприклад, якщо є в місті програма Інформаційної підтримки та в заходах програми міститься "соціальна реклама")
21.	в омс є дієвий механізм оскарження невиконання зобов'язань омс по реагуванню на результати проведених громадських слухань
22.	омс проводить громадські слухання в позаробочий час
23.	відсутня практика протидії, створення штучних перешкод з боку омс в проведенні ініціативних громадських слухань (наприклад, не надається приміщення, не підтверджує кількість зібраних підписів, не підписується розпорядження про проведення громадських слухань, тощо)
24.	омс оприлюднив всі доступні громадянам можливості долучитись до консультаційних дій омс, оприлюднена інформація адаптована для будь-якого користувача, не є витягом з офіційного документу чи посиланням на відповідний документ
25.	порядком внесення місцевої ініціативи не передбачає можливих розбіжностей в читанні його положень, порядком не обмежено гарантовані громадянам законом права та можливості використання інструменту, в порядку чітко визначено зобов'язання та порядок діяльності омс в реагуванні на результати проведення місцевої ініціативи
26.	відсутня практика протидії, створення штучних перешкод з боку омс в проведенні місцевої ініціативи або реагуванню на результати застосування інструменту залучення
27.	є дієвий механізм оскарження невиконання зобов'язань омс по реагуванню на результати реалізації місцевої ініціативи

28.	порядок, який регулює проведення загальних зборів за місцем проживання, не передбачає можливих розбіжностей в читанні його положень, порядком не обмежено гарантовані громадянам законом права та можливості використання інструменту, в порядку чітко визначено зобов'язання та порядок діяльності омс в реагуванні на результати реалізації відповідного інструменту
29.	відсутня практика протидії, створення штучних перешкод з боку омс в проведенні зборів громадян або реагуванню на результати застосування інструменту залучення
30.	є дієвий механізм оскарження невиконання зобов'язань омс по реагуванню на результати реалізації проведення загальних зборів
31.	документ, який регулює реалізацію "громадського бюджету" не містить положень, які надають омс можливість для зловживань у відборі відповідних ініціатив, процедури документу є реалістичними для виконання потенційними зацікавленими сторонами
32.	в комітеті (або його аналогу) по відборі громадських ініціатив, які будуть фінансуватись з "громадського бюджету" більшість складають сторонні експерти з дотичних сфер, які не є представниками виконавчих органів ради, або депутатами ради
33.	можливість подання ініціатив для реалізації за рахунок "громадського бюджету" анонсується з використанням максимально широкого набору каналів комунікації: сайт, газета, ТВ за наявності, зовнішня реклама за умови наявності в омс власних рекламних конструкцій, або в разі наявності фінансування з бюджету для розміщення зовнішньої реклами (наприклад, якщо є в місті програма Інформаційної підтримки та в заходах програми міститься "соціальна реклама")
34.	є дієвий порядок оскарження відмови приймати запропонований громадянами проект до конкурсу, або до реалізації (за результатами проведення відповідного конкурсу)
35.	в разі застосування інших інструментів активної участі, документи, які регулюють їх реалізацію, містять відповідні чіткі процедури реалізації інструменту, зобов'язання омс в реагуванні на результати застосування інструменту, а положення відповідного документи не передбачають потенційних обмежень та перешкод для залучення громадян до активної участі на принципах рівності
36.	омс оприлюднив всі доступні громадянам можливості взяти активну участь в виробленні політики омс, оприлюднена інформація адаптована для будь-якого користувача, не є витягом з офіційного документу чи посиланням на відповідний документ

II. 6 Ресурси

1.	в омс передбачені фінансові та матеріальні ресурси на здійснення заходів з інформування громадян: друковані органи, підтримка сайту, проведення заходів з використанням ІКТ (оптимальний варіант - окрема цільова програма), місця в залах засідань, обладнані місця для роботи з публічної інформацією і т.п.
----	--

2.	в омс є, як мінімум, одна структурна одиниця, яка відповідає за заходи, пов'язані з інформуванням громадян, протягом всього циклу політики (підготовка, реалізація та аналіз). Цей обов'язок є основним, що передбачає направлення основного часового ресурсу для здійснення діяльності по інформуванню громадян. В обов'язки входить формулювання, реалізація та оцінка ефективності заходів
3.	омс практикує проведення внутрішніх навчань зі здійснення заходів інформування громадян
4.	в омс передбачені фінансові ресурси на здійснення заходів консультування з громадянами, в тому числі, для здійснення консультацій з використанням ІКТ
5.	в омс є, як мінімум, одна структурна одиниця яка відповідає за заходи, пов'язані з консультаціями з громадянами, протягом всього циклу політики (підготовка, реалізація та аналіз). Цей обов'язок є основним, що передбачає направлення основного часового ресурсу для здійснення відповідних заходів. В обов'язки входить формулювання, реалізація та оцінка ефективності заходів
6.	політика омс по консультуванню з громадянами здійснюється таким чином, що у відповідальних осіб омс є достатньо часу на підготовку, реалізацію та опрацювання результатів консультацій, що здійснюються
7.	в омс є практика внутрішніх навчань по підвищенню обізнаності щодо необхідності проведення консультаційних заходів, форм для можливого застосування, питань, які є особливо чутливими для громадян та можуть потребувати проведення консультацій в першочерговому порядку
8.	в бюджеті міста передбачені кошти для реалізації "громадського бюджету"
9.	в омс є, як мінімум, одна структурна одиниця, яка відповідає за заходи, пов'язані з активним залученням громадян, протягом всього циклу політики (підготовка, реалізація та аналіз). Цей обов'язок є основним, що передбачає направлення основного часового ресурсу для здійснення відповідних заходів. В обов'язки входить формулювання, реалізація та оцінка ефективності заходів
10.	політика омс по активному залученню громадян здійснюється таким чином, що у відповідальних осіб омс є достатньо часу на підготовку, реалізацію та опрацювання результатів консультацій, що здійснюються
11.	в омс є практика внутрішніх навчань та роз'яснень по підвищенню обізнаності щодо необхідності залучення громадян до активної участі

II. 7 Координація

1.	на офіційному сайті омс є окремий спеціальний підрозділ або є окремий сайт, присвячений взаємодії з громадськістю (інформування, консультування так активна участь)
2.	в спецпідрозділі оприлюднена інформація з планами омс по залученню громадян, орієнтовними термінами, описом тематики та запланованих форм залучення.
3.	в омс здійснюється внутрішня діяльність по уніфікації та однакового застосуванню інструментів залучення громадян всіма структурами омс

Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження». Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР». Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.

4.	в омс практикується проведення координаційних нарад або їх аналогів для обміну досвідом та позитивними практиками залучення громадян

П. 8 Підзвітність

1.	документ (рішення, положення, яке встановлює загальні положення по забезпеченню доступу до п.і.) встановлює обов'язковість періодичного узагальнення, аналізу та звітування за результатами реалізації діяльності по забезпеченню доступу до п.і., як пасивного, так і активного
2.	документом встановлено граничні терміни звітування по результатам забезпечення доступу до інформації
3.	звіти про забезпечення доступу до інформації регулярно оприлюднюються
4.	звіти є повними, містять інформацію з узагальненням та обґрунтуванням підстав, на який громадянам відмовляли в отриманні п.і.
5.	в порядку організації здійснення особистого прийому громадян встановлено обов'язок по періодичному узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами здійснення особистих прийомів
6.	документом встановлено граничні терміни звітування по результатам здійснення особистих прийомів
7.	звіти по здійсненню прийому громадян регулярно оприлюднюються
8.	звіти є повними, містять інформацію з узагальненням та обґрунтуванням підстав, на яких громадянам відмовляли в особистому прийомі
9.	в порядку організації доступу громадян на публічні заходи омс встановлено обов'язок по періодичному узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами надання громадянам можливості по відвідуванню публічних заходів омс
10.	документом встановлено граничні терміни звітування по результатам надання громадянам можливості по відвідуванню публічних заходів омс
11.	звіти по забезпеченню доступу громадян на публічні заходи омс регулярно оприлюднюються
12.	звіти є повними, містять інформацію з узагальненням та обґрунтуванням підстав, на яких громадянам відмовляли в відвідуванні публічних заходів омс
13.	в порядку організації отримання звернень від громадян встановлено обов'язок по узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами використання відповідного інструменту
14.	встановлено граничні терміни звітування по отриманим зверненням громадян
15.	звіти є повними, містять інформацію з узагальненням та обґрунтуванням наданих відповідей
16.	звіти по результатам отримання звернень від громадян регулярно оприлюднюються

17.	документом, яким встановлено порядок подання електронних петицій, встановлено обов'язок по узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами отриманих звернень громадян в такий спосіб
18.	встановлено граничні терміни звітування по отриманим електронним петиціям
19.	звіти є повними, містять інформацію з узагальненням та обґрунтуванням реагування омс на отримані електронні петиції (підстави для розгляду, підстави для відмови розглядати)
20.	звіти по результатам аналізу отриманих електронних петицій регулярно оприлюднюються
21.	документом, яким регулюється проведення консультацій з громадянами, шляхом подання коментарів, зауважень та пропозицій до проектів рішень, встановлено обов'язок по узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами проведених консультацій
22.	встановлено граничні строки звітування по результатам проведених консультацій
23.	звіти є повними, містять інформацію з узагальненням конкретного вкладу громадян та обґрунтуванням підстав для використання, або невикористання наданих громадянами зауважень та пропозицій
24.	звіти по результатам проведених консультацій регулярно оприлюднюються
25.	плани проведення консультацій з громадськими радами містять інформацію про зобов'язання омс провести узагальнення, аналіз проведених консультацій та прозвітувати в заздалегідь встановлені строки про результати консультацій
26.	встановлено граничні терміни звітування по результатам проведених консультацій з громадськими радами
27.	звіти є повними, містять інформацію з узагальненням конкретного вкладу громадської ради та обґрунтуванням підстав для використання або невикористання наданих громадськими радами зауважень та пропозицій
28.	звіти по результатам проведених консультацій з громадськими радами регулярно оприлюднюються
29.	плани проведення консультацій з спеціалізованими консультативними органами містять інформацію про зобов'язання омс провести узагальнення, аналіз проведених консультацій та прозвітувати в заздалегідь встановлені строки
30.	встановлено граничні терміни звітування по результатам проведених консультацій з консультативними органами
31.	звіти є повними, містять інформацію з узагальненням конкретного вкладу консультативних органів та обґрунтуванням підстав для використання або невикористання наданих консультативними органами зауважень та пропозицій
32.	звіти по результатам проведених консультацій з консультативними органами регулярно оприлюднюються
33.	плани (анонси) проведення громадських слухань містять інформацію про зобов'язання омс провести узагальнення, аналіз проведених консультацій та прозвітувати в заздалегідь встановлені строки
34.	встановлено граничні терміни звітування по результатам проведених громадських слухань

Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження». Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР». Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.

35.	звіти є повними, містять інформацію з узагальненням конкретного вкладу громадян та обґрунтуванням підстав для використання або невикористання наданих громадянами зауважень та пропозицій
36.	звіти по результатам проведених громадських слухань регулярно оприлюднюються
37.	документом, яким регулюється реалізація місцевих ініціатив, встановлено зобов'язання омс по узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами реалізації місцевої ініціативи
38.	документом, яким регулюється реалізація місцевих ініціатив, встановлено граничні строки по звітуванню за результатами реалізованої місцевої ініціативи
39.	документом, яким регулюється реалізація загальних зборів громадян за місцем проживання, встановлено зобов'язання омс по узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами реалізації загальних зборів громадян за місцем проживання
40.	документом, яким регулюється реалізація загальних зборів громадян за місцем проживання, встановлено граничні строки по звітуванню за результатами їх реалізації
41.	документом, яким регулюється реалізація громадського бюджету , встановлено зобов'язання омс по узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами відбору проектів для реалізації та за результатами реалізації відібраних проектів
42.	документом, яким регулюється реалізація громадського бюджету , встановлено граничні строки по звітуванню за результатами відбору проектів та за результатами реалізованих проектів
43.	в разі використання інших форм активної участі, встановлення зобов'язання омс по узагальненню, аналізу та звітуванню за результатами залучення громадян
44.	в разі використання інших форм активної участі, встановлено граничні строки звітування по результатам залучення громадян
445.	в разі використання будь-якої форми активної участі, омс оприлюднює звіти за результатами залучення громадян
46.	в разі використання будь-якої форми активної участі, омс оприлюднює повні звіти, які містять інформацію про конкретний внесок громадян та обґрунтування підстав для використання чи невикористання отриманих результатів (або реалізації проектів для громадського бюджету)

П. 9 Оцінка

1.	в омс визначено відповідальну посадову/-і особу/-и або структурний/-і підрозділ/-и по здійсненню заходів з оцінки заходів інформування, консультування та залучення громадян до активної участі
2.	існують плани по проведенню оцінки заходів інформування, консультування та активного залучення громадян, в яких визначено періодичність проведення оцінки, інструменти для проведення оцінки, відомості, які збираються для проведення оцінки
3.	до проведення оцінки ефективності залучаються громадяни (форми зворотнього зв'язку при проведенні будь-яких очних чи електронних заходів, робота незалежних експертних груп, залучення зовнішніх аудиторів і т.п.)

Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження». Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР». Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.

4.	оцінка ефективності проведених заходів проводиться на регулярній основі та оприлюднюється
5.	використовується широкий набір показників при оцінці: як кількісних (кількість скарг, звернень, учасників, пропозицій і т.п.), так і якісних (виконання поставлених завдань, успішні та невдалі елементи і т.п.)

П. 10 Активна громадська позиція

1.	омс реалізує заходи (програму чи програми) по наданню на конкурсних умовах ресурсної підтримки ОГС
2.	омс реалізує заходи (програму чи програми) по інформуванню, просвіті, громадському навчанню жителів міста щодо їх громадянських прав та можливостей долучатись до розробки міської політики
3.	омс здійснює підтримки ОГС, які діють в напрямку підвищення обізнаності громадян про їх громадянські права та можливості участі в розробці міської політики (будь-яка підтримка: інформаційна, фінансова, матеріальна)
4.	відома практика спільних проектів/заходів омс з ОГС

ДОДАТОК 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Щодо «інформування» членів територіальної громади виявлено наступні потреби:

- 1) Оприлюднювати на сайті місцевої ради: аудіо чи відео записи засідань постійних депутатських комісій, стенограми пленарних засідань та депутатських комісій, стенограми та протоколи засідань виконавчого комітету ради.
- 2) Оприлюднювати на сайті місцевої ради інформацію з біографічними відомостями, поштовою адресою, адресою електронної пошти, службовими номерами засобів зв'язку секретаря ради та депутатів Луцької міської ради.
- 3) Запровадити на сайті місцевої ради підрозділу з інформуванням про цільові програми, які фінансуються з коштів міського бюджету.
- 4) Оприлюднювати на сайті Луцької міської ради офіційні промови та заяви міського голови, його заступників та керівників структурних підрозділів ради.

2. Щодо «консультування» виявлено наступні потреби:

- 1) Здійснювати систематичну діяльність, спрямовану на створення спеціалізованих дорадчих органів для консультацій з різних напрямів діяльності. Для прикладу, таким органом може бути рада підприємців та ін.
- 2) Запровадити широке використання інструменту «громадські слухання» для врахування пропозицій членів територіальної громади при розробці та ухваленні рішень. Наразі, практика залучень місцевою радою мешканців до обговорення актуальних питань розвитку громади обмежена бюджетними слуханнями, які протягом останніх двох років проводяться у місті. Інших випадків організації необов'язкових громадських слухань за ініціативи місцевої влади немає.
- 3) Забезпечити проведення періодичного опитування громадської думки з актуальних питань розвитку громади (враховуючи проведення опитувань громадської думки в електронній формі через сайт органу місцевого самоврядування).

3. Щодо «активного залучення» громадян виявлено наступні потреби:

- 1) Популяризувати такий інструмент місцевої демократії, як «загальні збори за місцем проживання», котрий визначений Статутом територіальної громади як інструмент вироблення політики та прийняття рішення. В даному випадку не йдеться про використання загальних зборів, як інструменту створення об'єднання співвласників багатоквартирних будинків чи органів самоорганізації населення, адже у цих випадках процедура загальних зборів регулюється профільними законами.

Крім того, в ході дослідження оцінювалась відповідність діяльності місцевої ради 10 принципам залучення громадян, серед яких: права, координація, час, ресурси, оцінка, підзвітність, активна громадська позиція, відданість, зрозумілість, об'єктивність. При цьому, досліджувались не лише наявність чи відсутність певного програмного документу чи рішення, які відповідають за

реалізацію цих принципів, а й практики застосування тих чи інших інструментів під час взаємодії, їх дієвість та сталість дій влади щодо залучення громадян до процесів ухвалення рішень.

Таким чином, на основі досліджень та для забезпечення дотримання 10 принципів залучення громадян, котрі сприятимуть підвищенню рівня відповідальності, участі, включення та довіри від місцевої громади, просимо розглянути та повідомити про можливість впровадження наступних практик.

Для приведення діяльності у відповідність 10 принципам залучення громадян, пропонуємо запровадити наступні практики:

1. Запровадити в структурі місцевої ради структурний підрозділ або визначити посадову особу, які відповідатимуть за надання роз'яснень та навчання посадових осіб місцевого самоврядування щодо здійснення заходів консультування з громадянами. Згідно інформації, котра надана місцевою радою, у м. Луцьк зворотні інформаційні потоки між виконавчим комітетом міської ради, об'єднаннями громадян, громадою міста забезпечує відділ зв'язків з громадськістю (п. 4.16 Положення про діяльність відділу зв'язків з громадськістю). Крім того, працівники цього відділу надають організаційно-методичну, експертно-аналітичну та іншу допомогу виконавчим органам міської ради (п. 4.18 Положення про діяльність відділу зв'язків з громадськістю). Вказані повноваження лише незначною мірою відображають обов'язок надання роз'яснень та навчання посадових осіб місцевого самоврядування щодо здійснення заходів консультування з громадянами, в той час як така діяльність потребує чіткої регламентації та визначення.

2. Працювати над створенням та ухваленням стратегічних документів, програм, положень, рішень чи розпоряджень міського голови, зміст яких носитиме засадничий характер:

- по реалізації заходів залучення громадян до активної участі у виробленні політики (формування, реалізація та оцінка) (наразі таким документом є лише бюджетний регламент у місцевій раді);

- по реалізації заходів по отриманню зворотного зв'язку від громади (заходи консультування). Згідно інформації, котра надана Луцькою міською радою такими документами є: Статут територіальної громади міста Луцька, рішення "Про функціонування офіційного веб-сайту Луцької міської ради; Порядок розгляду письмових звернень громадян та Порядок організації та проведення особистого прийому громадян у Луцькій міській раді; Порядок розгляду електронної петиції, адресованої Луцькій міській раді; Положення про групу оперативного реагування "15-80" при департаменті "Центр надання адміністративних послуг у місті Луцьку" Луцької міської ради; рішення "Про реалізацію спільного проекту "Відкрите місто: посилення участі громадян у розвитку місцевої громади) в м. Луцьку". Не дивлячись на широкий перелік рішень та положень їх лише незначною мірою можна віднести до тих, які відповідають за реалізацію заходів по отриманню зворотного зв'язку від громади (заходи консультування);

- по реалізації заходів з інформування громади.

3. Запровадити в структурі Луцької міської ради структурний підрозділ, або ж визначити посадову особу, які відповідатимуть за:

- надання роз'яснень та навчання посадових осіб Луцької міської ради щодо інформування громадян;

Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження». Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР». Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.

- аналіз ефективності діяльності Луцької міської ради по здійсненню заходів інформування громади;
- аналіз ефективності діяльності Луцької міської ради по здійсненню заходів з отримання зворотного зв'язку від громади щодо формування та реалізації політики;
- надання роз'яснень та навчання посадових осіб місцевої ради щодо залучення громадян до активної участі в виробленні політики;
- аналіз ефективності діяльності місцевої ради по здійсненню заходів з активного залучення громадян до вироблення політики.

4. Напрацювати та винести на розгляд сесії документ, яким регулюватиметься проведення консультацій з громадянами у формі надання коментарів, зауважень та пропозицій громадянами до проектів рішень місцевої ради, в тому числі, якщо відповідну форму участі реалізовано з використанням ІКТ.

5. Доопрацювати Положення про діяльність громадської ради. Таке Положення має містити інформацію про строки проведення консультацій з громадською радою, а також про строки, в які міська рада бере на себе зобов'язання відреагувати на напрацювання громадської ради, інформацію про формат, в якому місцева рада бере на себе зобов'язання відреагувати на результати діяльності громадської ради, інформацію про подальші кроки, які Луцька міська рада бере на себе зобов'язання вчиняти після отримання напрацювань громадської ради.

6. Доопрацювати положення, яке регулює роботу неспеціалізованих консультативних органів. Таке Положення має містити інформацію про строки проведення консультацій з органом, а також про строки, в які місцева рада бере на себе зобов'язання відреагувати на напрацювання консультативного органу, інформацію про формат, в якому місцева рада бере на себе зобов'язання відреагувати на результати діяльності консультативного органу, інформацію про подальші кроки, які місцева рада бере на себе зобов'язання вчиняти після отримання напрацювань консультативного органу.

7. Розробити Положення або ж внести зміни до Статуту територіальної громади щодо регулювання громадських слухань та місцевих ініціатив. Зокрема, процедурні моменти цих інструментів місцевої демократії мають містити вказівки на відповідальних представників місцевої ради, котрі супроводжують/сприяють реалізації інструменту; інформацію про шляхи доступу до документів, які знадобляться потенційним учасникам для використання цього інструменту. Крім того, інструмент «громадські слухання» у Статуті територіальної громади містить вказівку на те, що громадські слухання є офіційним засіданням органу місцевого самоврядування, що суперечить самій суті поняття громадських слухань, котра визначена у ст. 13 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

8. Розробити Положення або ж внести відповідні зміни до Статуту територіальної громади щодо регулювання загальних зборів. Процедурні моменти мають містити: формат, в якому узагальнюються та оприлюднюються результати використання відповідного інструменту, строки, які надаються громадянам на застосування інструменту, а також строки, в які ОМС бере на себе зобов'язання відреагувати на результати, вимоги до супроводжуваних документів, контактні відомості відповідальних осіб ОМС за застосування інструменту, чіткі вимоги до потенційних учасників, інформацію про шляхи доступу до документів, які знадобляться потенційним

Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження». Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР». Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.

учасникам для використання інструменту, інформацію про наступні кроки, які будуть вжиті ОМС в разі результативності застосування інструменту.

9. Розробити та запровадити Положення, яке регулює подання зауважень та пропозицій до проектів рішень Луцької міської ради. Відповідне Положення має містити: інформацію про мету та завдання застосування цього інструменту, формату використання інструменту, формату, в якому узагальнюються та оприлюднюються результати використання відповідного інструменту, строків, які надаються громадянам на застосування інструменту, а також строків, в які ОМС бере на себе зобов'язання відреагувати на результати, контактні відомості відповідальних осіб ОМС за застосування інструменту та, в разі використання ІКТ для отримання зауважень та пропозицій до проектів рішень, контактні відомості осіб, відповідальних за технічну підтримку, чіткі вимоги до потенційних учасників, інформацію про наступні кроки, які будуть вжиті ОМС в разі результативності застосування інструменту.

8. Впровадити практику, коли проект рішення, доопрацьований з урахуванням проведених консультацій з громадськістю, про бюджет на наступний рік оприлюднюється з урахуванням строків для прийняття такого рішення, встановлених Бюджетним кодексом України та не менше, ніж за 20 днів до планового розгляду на сесії ради. Крім того запровадити практику обговорення такого рішення під час бюджетних слухань, не пізніше ніж за місяць до планового розгляду на сесії ради. Наразі виходячи із практики 2017 року щодо розгляду бюджету спостерігається наступна ситуація: 14 грудня 2017 року було оголошено про проведення громадських слухань з питань бюджету, 15 грудня були проведені самі бюджетні слухання, на яких були висловлені пропозиції для доопрацювання бюджету. Після проведених консультацій бюджет було прийнято 27 грудня, що вказує на недотримання процедури 20 днів.

9. Консультації з громадськістю по обговоренню проектів рішень про місцеві цільові програми та проектів рішень, які мають широкий суспільний інтерес, розпочинаються заздалегідь, але не пізніше ніж за 2 місяці до кінцевого терміну прийняття відповідного рішення.

10. Оприлюднити порядок оскарження рішень дій чи бездіяльності розпорядника інформації через оскарження в судовому порядку. Зокрема, визначити чіткі процедури, які б могли стати допоміжними для людей у використанні цієї форми відстоювання своїх прав та інтересів.

11. Розглянути можливість щодо проведення у позаробочий час:

- очних консультацій з громадянами у формі надання коментарів, зауважень та пропозицій;
- прийому міського голови, його заступників, керівників структурних підрозділів в позаробочий час;
- проведення громадських слухань за ініціативи місцевої ради.

12. Визначити та реалізувати механізм оскарження відмови або затягування можливості потрапити на особистий прийом до міського голови, його заступників та керівників структурних підрозділів.

13. Визначити та реалізувати дієвий порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності в питаннях взаємодії з неспеціалізованим консультативним органом, а також порядок оскарження невиконання зобов'язань ОМС по взаємодії з консультативним органом.

Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження». Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР». Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.

14. Визначити дієвий механізм оскарження невиконання зобов'язань ОМС по реагуванню на результати проведених громадських слухань, місцевих ініціатив та загальних зборів.

15. Забезпечити розробку та оприлюднити у вільному доступі всі можливості долучитись до консультаційних дій Луцької міської ради. Зробити таку інформацію адаптованою для будь-якого користувача, а не просто витягом з офіційного документу чи посиланням на відповідний документ.

16. Забезпечити у місцевій владі проведення внутрішніх навчань та роз'яснень із:

- здійснення заходів інформування громадян з метою координації зусиль посадових осіб місцевого самоврядування;

- підвищення обізнаності щодо необхідності проведення консультаційних заходів, форм для можливого застосування, питань, які є особливо чутливими для громадян та можуть потребувати проведення консультацій в першочерговому порядку;

- підвищення обізнаності посадових осіб місцевої ради щодо необхідності залучення громадян до активної участі.

17. Визначити в місцевій раді структурну одиницю, яка відповідає за заходи, пов'язані із:

- консультаціями з громадянами, протягом всього циклу політики (підготовка, реалізація та аналіз);

- активним залученням громадян, протягом всього циклу політики (підготовка, реалізація та аналіз).

18. Визначити граничні терміни звітування по результатам забезпечення доступу до інформації.

19. Порядок організації здійснення особистого прийому громадян доповнити обов'язком щодо періодичного узагальнення, аналізу, звітування та оприлюднення звітів за результатами здійснення особистих прийомів.

20. Встановити у документі, який регулює проведення консультацій з громадянами, шляхом подання коментарів, зауважень та пропозицій до проектів рішень, обов'язку щодо узагальнення, аналізу та звітування за результатами проведених консультацій.

21. Визначити у Луцькій міській раді відповідальної посадової особи або структурний підрозділ по здійсненню заходів з оцінки заходів інформування, консультування та залучення громадян до активної участі.

22. Напрацьовувати та оприлюднювати плани по проведенню оцінки заходів інформування, консультування та активного залучення громадян, в яких визначено періодичність проведення оцінки, інструменти для проведення оцінки, відомості, які збираються для проведення оцінки.

23. Розробити програму ресурсної підтримки інститутів громадянського суспільства у м. Луцьк.

24. Забезпечити реалізацію заходів (програм) по інформуванню, просвіті, громадському навчанню жителів міста щодо їх громадянських прав та можливостей долучатись до розробки міської політики.

Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження». Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР». Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.

25. Розглянути можливість підтримки інститутів громадянського суспільства, які діють в напрямку підвищення обізнаності громадян про їх громадянські права та можливості участі в розробці міської політики (будь-яка підтримка: інформаційна, фінансова, матеріальна).

Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження». Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР». Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.